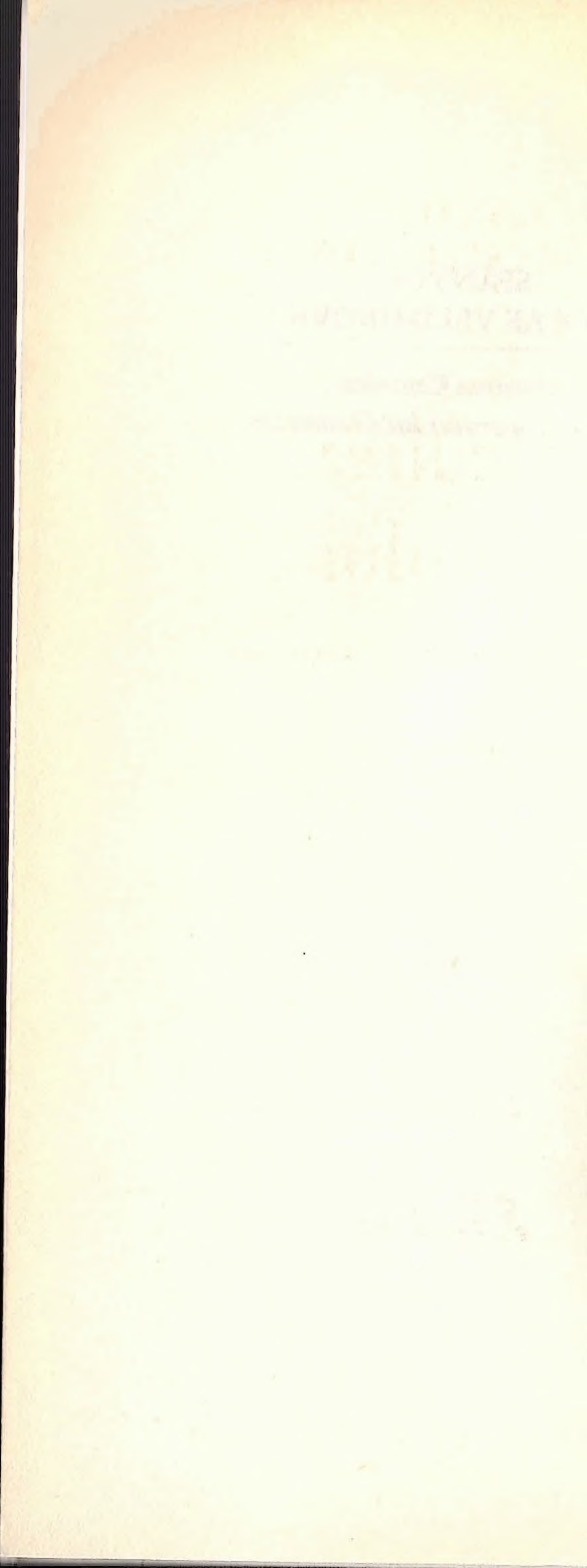

SFÂNTUL
NICOLAE VELIMIROVICI

Tâlcuirea Crezului
– *Credința poporului lui Dumnezeu* –

SFÂNTUL
NICOLAE VELIMIROVICI

Tâlcuirea Crezului

– *Credința poporului lui Dumnezeu* –

Ediția a doua, revizuită

Traducere din limba engleză de
Diana Potlog

Tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

editura
Σοφία

București

Redactor: Pr. Șerban Tica

Grafică: Mona Velciov

Traducerea a fost făcută după originalul în limba engleză: Bishop Nikolai Velimirovich, *The Faith of Chosen People*, USA.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

NICOLAE AL OHRIDEI ȘI JICEI, sfânt

Tălcuirea Crezului: Credința poporului lui Dumnezeu/ Sfântul Nicolae Velimirovici; trad. din lb. engl. de Diana Potlog. – Ed. a 2-a, rev. – București: Editura Sophia, 2010

ISBN 978-973-136-170-3

I. Potlog, Diana (trad.)

Despre autor

Erudiția episcopului Nicolae Velimirovici (1880-1956), unul dintre cei mai prolifici scriitori din istoria Bisericii Ortodoxe Sârbe, impresionează pe toți cei ce intră în contact cu operele sale. În afară de cea mai înaltă educație posibilă pentru un preot, primită în Serbia înaintea Primului Război Mondial, de-a lungul vieții sale a susținut doctorate la universități din întreaga lume: Berna (Elveția), Oxford (Marea Britanie) și Columbia (Statele Unite ale Americii).

În ciuda vastității cunoștințelor sale, episcopul Nicolae nu a pierdut niciodată simplitatea copilărească a sufletului său de sârb, trăsătură care dă unicitate operelor sale. Ele ating inima, cugetul și sufletul oricărei ființe umane însetată de Dumnezeu și flămândă după cele ce au valoare în ochii veșniciei.

Cufundat într-o iubire și într-o umilință asemănătoare celor ale lui Hristos, dar temperat de încercările furtunoase și de năpastele abătute asupra poporului sârb de-a lungul secolelor, colosala individualitate duhovnicească a episcopului Nicolae a dominat sfera spiritualității ortodoxe sârbe din secolul al XX-lea. Așa cum scria în mod succint unul dintre discipolii săi înflăcărați, marele teolog și dogmatist, arhimandritul Iustin Popovici: „Ce ne-a oferit nouă episcopul Nicolae și ce înseamnă aceasta? El a continuat strădania ascetică a sfinților descendenți din Nemanja, a sfinților călugări sârbi. A fost un apostol, un evanghelist, un luminător și cel mai de seamă învățător al poporului sârb de la Sfântul Sava încoace. A mai fost și martir. Episcopul Nicolae a redat viața monahismului nostru. Toți călugării și toate călugărițele noastre de azi sunt copiii duhovnicești ai Sfântului episcop Nicolae și ai Sfântului Sava”.

Prefață

Crezul sau *Vjeruju*, cum este numit în slavonă, este cea mai concisă și mai exactă expresie existentă a temeiurilor credinței noastre ortodoxe. Îl rostim la fiecare oficiere a Sfintei Liturghii. Îl citim împreună cu rugăciunile noastre personale. Totuși, câți dintre noi s-au oprit o clipă pentru a se întreba ce vrea el să spună sau de unde vine și cine l-a compus?

Simbolul Credinței, cum mai este numit *Crezul*, a fost elaborat în secolul al IV-lea, la primul Sinod Ecumenic ținut la Niceea în 325 și la al doilea Sinod Ecumenic ținut la Constantinopol în 381, chiar dacă se bazează pe simboluri ale botezului datând încă din timpurile apostolice.

Prima parte a *Crezului* a fost elaborată de 318 episcopi, Sfinți Părinți inspirați de Dumnezeu ce s-au adunat la Niceea de pe

întreg pământul. Aici, pentru prima dată în istoria Bisericii, s-a putut ține un Sinod Ecumenic, adică cu o participare universală. Aceasta deoarece pe parcursul secolelor persecuțiile împăraților romani păgâni au determinat Biserica să aibă o existență ascunsă. Au existat totuși, de-a lungul acestor secole, multe sinoade (*sabors*) locale sau regionale, printre care și sinodul ținut la Ierusalim, menționat în Noul Testament (Fapte 15). Scopul propus al Sinodului de la Niceea din 325 era ca, sub îndrumarea Sfântului Duh al lui Dumnezeu, să se formuleze o expunere concisă care să definească adevărurile și convingerile fundamentale ale credinței creștine.

A doua parte a *Crezului*, începând cu cuvintele „... Și în Sfântul Duh ...”, a fost elaborată de 150 Sfinți Părinți adunați la al doilea Sinod Ecumenic ținut în 381 la Constantinopol și care avea scopul de a completa *Simbolul Credinței* și a contracara diferitele erezii ce amenințau să submineze adevărurile veșnice ale creștinătății ortodoxe.

Începând cu acele timpuri, Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, trupul veritabil și adevărat al lui Hristos, a rostit acest vechi *Crez* în forma sa originală. Și astăzi, 16 se-

cole mai târziu, creștinii ortodocși continuă să rostească *Crezul* în forma sa inițială inspirată de Dumnezeu, fără modificări, adăsurii sau eliminări.

Cuvântul „Crez” vine din latinescul *credo*, adică „eu cred”. În variantele multor limbi primul cuvânt din *Crez* înseamnă tot „eu cred”, de exemplu *pistevo* în greaca clasică, *vjeruju* în slavonă, și *vjerujem* în sârba modernă.

„Eu cred” – aceasta este cheia pentru înțelegerea *Crezului*: convingerea, credința, *vero*. Sfântul Nicolae, cu străvederea sa duhovnicească, a fost capabil să înțeleagă aceasta. Iată de ce meditațiile sale asupra *Crezului*, *Credința poporului lui Dumnezeu*, sunt atât de valoroase. Ele trezesc în inimile credincioșilor o credință înfocată. Ele picură credință curată în sufletele însetate. Ele luminează cugetele căutătoare ale credincioșilor cu razele strălucitoare ale credinței adevărate.

Aceasta nu este o expunere didactică și rece a unor realități teologice rigide. Aceasta este o istorie mișcătoare ce încălzește inimile, a iubirii unui tată pentru copiii săi, despre iubirea lui Dumnezeu pentru oameni, o iubire ce depășește capacitățile noastre de înțelegere.

PREFAȚĂ

De fiecare dată când rostim *Crezul* din inimă, noi de fapt confirmăm realitatea acestei iubiri. „Eu cred” că acest adevăr dumnezeiesc, veșnic și nemuritor este realitate. „Eu cred” că acest *Simbol al Crediinței* dumnezeiesc, veșnic și nemuritor a fost lăsat lumii de Însuși Dumnezeu – Izvorul a toată iubirea –, pentru ca oamenii să poată cunoaște iubirea lui Dumnezeu și să-L iubească și ei. „Eu cred” că aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă în sine icoana lui Dumnezeu. „Eu cred” că acesta este adevăratul înțeles al credinței părinților noștri – SRPSTVO PRAVOSLAVJE și SVETOSLAVLJE.

*Mitropolitul Iriney,
Grayslake, Illinois, 15 decembrie 1988*

Crezul – Simbolul de credință

Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute.

Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut. Care, pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi, după Scripturi. Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui. Și iarăși va să vie, cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață
Făcătorul, Care de la Tatăl purcede; Cel ce
împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și
slăvit, Care a grăit prin proroci.

Întru una, sfântă, sobornicească și apos-
tolească Biserică, mărturisesc un botez spre
iertarea păcatelor, aștept învierea morților
și viața veacului ce va să vie. Amin.

„Cred într-Unul Dumnezeu”

Cine seamăna semințe bune pe un câmp ce nu a fost curățat? Un om rațional nu va face așa ceva. Un om rațional va acționa în acord cu cuvântul lui Dumnezeu. El va curăța mai întâi câmpul de neghină și apoi va semăna semințe bune.

Câmpul este sufletul uman, neghina – politeismul, sămânța bună – credința într-un Dumnezeu.

Să credem într-un singur Dumnezeu ne pare azi ceva firesc și evident totodată; să credem în mai mulți dumnezei – ceva absurd și prostesc. Dar nu întotdeauna a fost așa. Au fost timpuri în care doar câțiva oameni de pe pământ credeau într-un Dumnezeu, apoi au venit alte timpuri când un întreg popor credea într-un Dumnezeu. Toți ceilalți, care erau politeiști, priveau pe monoteiști cu dispreț, deoarece considerau

că aceștia aveau un singur Dumnezeu, și deci prea puțin. Monoteiștii, la rândul lor, îi priveau pe politeiști cu mirare și tristețe, deoarece ei, având mulți dumnezei, de fapt nu aveau nici unul.

Credința într-un Dumnezeu trebuia să fie primită mai întâi de la un martor de încredere, pentru ca mai apoi ea să fie semănată în sufletele oamenilor ca în câmp. Martorul cel mai de încredere ce a adus mărturie pentru un Dumnezeu unic și contra mulțimii de zei a fost Însuși Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat. El Însuși Și-a adus mărturie când a spus prin vrednicele Sale slugi: *Eu sunt Domnul Dumnezeul tău... Să nu ai alți dumnezei afară de Mine!* (Ieș. 20, 2-3).

Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat treptat. În mijlocul neghinei politeiste, El a găsit câteva câmpuri mici, pe care le-a curățat, le-a purificat și a semănat peste ele sămânța bună a credinței. Acestea erau sufletele câtorva bărbați drești. Aceste suflete erau ca niște lumânări pregătite, pe care El le-a aprins, și acestea au luminat în întunericul politeismului, și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o (In 1, 5). Abel, Enoh, Noe, Avraam,

Isaac, Iacov, Iov, Iosif, Moise, Isaia și Daniel au fost lumânările Domnului – aprinse fiecare în parte.

Astfel, Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat întregului neam al lui Iacov sau Israel. În marea Sa milă, El S-a revelat lor mai întâi pe pământurile Egiptului, un ținut străin, apoi în pustiu, pământul nimănu, și apoi în Canaan, pământul lor. Și, pentru un timp, întregul neam a mărturisit: „Cred într-un Dumnezeu!”

Dar oamenii înduhovniciți au început să se clatine în credința lor. Aceasta a durat mai multe secole. Exista pericolul ca lumina să se mistuie în întuneric și din focul aprins să rămână doar cenușa. Cunoscând pericolul, Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat, Milostivul Dumnezeu a trimis printre oameni pe Fiul Său, Domnul Iisus Hristos:

- pentru a împrăști întunericul politeismului;
- pentru a întări inimile oamenilor ca aceștia să-și urmeze calea lor spre înălțimi;
- pentru a semăna sămânța bună a credinței într-un singur Dumnezeu, Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat.

Silitoarele albine ale lui Hristos, Sfinții Apostoli, au împrăștiat această credință,

acest polen al lui Dumnezeu asupra întregii lumi.

Apostolii s-au împrăștiat din Ierusalim în toate părțile lumii, printre popoare și triburi, ca niște albine ale lui Dumnezeu, pentru a îndulci sufletele oamenilor cu vestea cea dulce ca mierea despre Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Sfinții Apostoli curățau pământurile de neghina idolilor și sufletele oamenilor de credința într-o mulțime de dumnezei. Pe câmpurile curățate ei aveau să semene sfânta credință în Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Dar ce sarcină obositoare și periculoasă au avut de îndeplinit! Aceasta i-a costat pe misionarii monoteismului sudoare și lacrimi, răni și sânge.

Oamenilor le era foarte greu să se despartă de zeitățile lor imaginare și să accepte credința într-un singur Dumnezeu. Derutați de mulțimea de creaturi și forțe contrare din univers, ei considerau mai demnă de crezare existența unei mulțimi de dumnezei decât a Unui singur Dumnezeu. Captivați de iluzia că puterea constă în număr, susțineau că era mai credibil ca o mulțime de zei să aibă o putere mai ma-

re decât un Dumnezeu. Ei susțineau că mai mulți dumnezei ar putea oferi un ajutor mai mare decât un singur Dumnezeu.

Două categorii de oameni s-au ridicat împotriva Apostolilor: cei ce-și hrăneau sufletele cu otrava idolatriei și cei ce-și amăgeau trupurile făcând statui cu chipul idolilor. Aceștia din urmă nu constituiau un obstacol mai mic decât primii. Luați de exemplu pe Apostolul Pavel și pe argintarul Dimitrie: *Căci un argintar, cu numele Dimitrie, care făcea temple de argint Artemisei și da meșterilor săi foarte mare câștig, i-a adunat pe aceștia și pe cei care lucrau unele ca acestea și le-a zis: Bărbaților, știți că din această îndeletnicire este câștigul vostru. Și voi vedeți și auziți că nu numai în Efes, ci aproape în toată Asia, Pavel acesta, convingând a întors multă mulțime, zicând că nu sunt dumnezei cei făcuți de mâini. Din aceasta... meseria noastră e în primejdie să ajungă fără trecere...* (Fapte 19, 24-27). De aceea unii priveau noua credință ca pe o amenințare pentru sufletele lor, în timp ce alții o considerau o amenințare pentru trup.

Astfel, toate popoarele, toți oamenii din lume, cu foarte puține excepții, se simțeau amenințați. Și cei ce formau aceste excepții,

ca și Socrate la Atena, au fost condamnați la moarte crudă.

Cultura nu a ajutat câtuși de puțin. Popoarele mai cultivate făceau idoli din materiale mai prețioase și cu o lucrătură mai rafinată decât popoarele primitive, dar idoli rămâneau idoli și subjugarea sufletului uman era aceeași în toate. Când Sfântul Apostol Pavel a fost în cultivata Atenă, *duhul lui se îndârjea în el, văzând că cetatea este plină de idoli* (Fapte 17, 16). Același lucru i s-a întâmplat lui Andrei în Sarmeția, lui Matei în Egipt și lui Bartolomeu în India – idoli în piețe, idoli în fața judecătorilor și a cazarmelor militare, idoli în case, idoli în fiecare cameră, idoli pretutindeni. Nici nu puteau număra toți zeii pe care popoarele îi venerau.

Acești spini idolatrice i-au înțepat până la sânge pe Sfinții Apostoli. Aceștia i-au îndepărtat cu îndrăzneală, i-au curățat și purificat și în locul lor au semănat sămânța bună, credința în Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat. Apostolii au îndeplinit această sarcină titanică prin cuvinte, minuni, dragoste și sacrificiu. Unde au eșuat într-un fel, au izbândit într-altul. Unde nu au putut izbândi în nici un fel, au izbândit prin

propriul lor sânge și prin moarte. Sângele martiriului lor i-a ars pe idoli ca focul.

Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat a binecuvântat mesajul Apostolilor Săi, muncile, lacrimile, suspinele și sacrificiile lor. Astfel, semințele lor au dat roade bune. Aceste roade constau în faptul că azi ne pare ceva firesc să credem într-un singur Dumnezeu, și absurd să credem în mai mulți dumnezei.

„Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, să nu ai alți dumnezei afară de Mine!” Aceasta a fost prima mărturie a lui Dumnezeu în ceea ce-L privește, prima revelație făcută oamenilor de pe pământ a lui Dumnezeu despre Dumnezeu și prima poruncă a lui Dumnezeu: „Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine!”; pentru că, dacă vei avea alți dumnezei, vei abate asupra ta două nenorociri. Prima: vei crede în dumnezei falși, inexistenți, imaginari și iluzorii. A doua: vei împărți cu aceștia iubirea și teama reverențioasă care Mi se cuvin în întregime Mie, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Astfel, credința ta în Mine se va umbri și vor slăbi iubirea și teama ta reverențioasă față de Mine. Eu Mă voi îndepărta de tine jignit și insultat. Și vei deveni ateu, oricâtă

evlavie ai crede tu că depui în credința ta în mai mulți dumnezei. În ultimă instanță, politeistul și ateul sunt la fel: nici unul nu are un Dumnezeu, nu-L are pe Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat.

Credința într-un Dumnezeu, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat este credința celui umil și înțelept. Nu este credința celui mândru, a cărui mândrie îl face nesocotit. Aceasta deoarece el se zeifică pe el însuși sau o altă creatură de-a Creatorului, și nicidecum pe Creator.

Cu cât omul este mai smerit, cu atât el este mai înțelept. Cu cât este mai arogant, cu atât el e mai nerod. Dumnezeu dă discernământ celui smerit pentru ca acesta să știe și să înțeleagă, dar El Se opune celui mândru. Cu cât cel umil trăiește mai mult în pace cu Dumnezeu, cu atât Dumnezeu îl înzestreață cu discernământ. Și discernământul este lumina ce duce la Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat. Bindecuvântați sunt cei ce au discernământul de a vedea vremelnicia lumii și nimicnicia omului! Bindecuvântați sunt cei ce se simt mici și neînsemnați, pentru că Domnul îi va ridica la cunoașterea supremă, la cunoașterea existenței și măreției Dumnezeului celui Preaînalt!

TĂLCUIREA CREZULUI

Accasta este credința voastră, purtători de Hristos, și a voastră, cei smeriți și deci cei mai înțelepți. Lăsați să fie aceasta și credința copiilor voștri din generație în generație, până la sfârșitul veacurilor! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Prin această credință au fost mântuiți strămoșii voștri. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a acelora ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. La Judecata înfricoșată ei nu vor fi rușinați în fața îngerilor și a celor drepți. Dimpotrivă, ei vor primi slavă și vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Tatăl Atotțitorul,
Făcătorul cerului și
al pământului, al tuturor
celor văzute și nevăzute”*

Să privim, cu frică și cutremur, prin perdeaua veșniciei puțin îndepărtată. Nu mâna slabă a omului a dat ușor la o parte această perdea. Ea a fost dată la o parte de El – Dumnezeu cel Unul, Viu și Adevărat. Cine în afară de El ar putea să o înlăture? Toate mințile omenești luate la un loc cu toate puterile ce nu țin de ceruri nu ar putea urni această perdea.

El S-a îndurat de oameni și a mișcat perdeaua. Și trei raze de lumină s-au răsfrânt asupra oamenilor ce poartă icoana Sa în ei înșiși. Cei aleși au văzut aceasta și au tresărit de bucurie sfântă. El S-a revelat ca Unul Incomparabil – comparabil doar cu El Însuși.

Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat S-a revelat ca Tată, Atotputernic și Creator.

Cugetul vă este străfulgerat de un gând neliniștit și de întrebările: „Tată al cui?” și „În ce moment a devenit El Tatăl?” El este Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos și a fost dintotdeauna Tată. Înainte de crearea lumii a fost El Tată. Tatăl a născut pe Fiul Său Unul – născut înaintea timpului și a ființelor supuse acestuia, înainte de îngeri și de toate puterile cerești, înainte de soare și de lună, înainte de zorilor și a luminii lunii. Vorbind despre Cel Veșnic, îndrăznim să pronunțăm cuvântul „când?” De când Dumnezeu a fost Dumnezeu, de atunci Dumnezeu a fost Tată. Dar în El nu există nici un „când”, deoarece în El nu există ciclu temporal.

Cel Preaînalt S-a revelat mai întâi ca Tată, apoi ca Atotputernic și Făcător. În vecie, în afară de Fiul Său Unul-Născut, nimeni nu a putut să-L numească pe Dumnezeu Tată.

„Dar în alte timpuri?” – veți întreba. Nici în alte timpuri, pe parcursul a secole și secole – nimeni. Ascultați istoria antică a omenirii și primiți-o în inimă. Ea vă umple gândurile de lumină și sufletul de bucu-

rie. De când a fost creată lumea și de când Adam a fost izgonit din Rai din cauza păcatului de moarte, respingătorul păcat al neascultării față de propriul său Creator, și până la coborârea Fiului lui Dumnezeu pe pământ, în tot acest răstimp nici un muritor nu a îndrăznit să-L numească pe Dumnezeu Tată al său. Cei mai supuși aleși ai Săi se adresau Lui cu nume mărețe: „Atotputernicul”, „Judecătorul”, „Preaînaltul”, „Regele”, „Domn al mulțimilor”, dar niciodată nu foloseau dulcele nume de „Tată”.

Cei mai sfinți reprezentanți ai neamului omenesc puteau să se simtă creaturi ale unui Creator Atotputernic, oale ale unui Olar divin, dar niciodată copii ai unui Tată ceresc. Acest drept i-a fost acordat omului prin Domnul nostru Iisus Hristos. Nu este un drept acordat tuturor oamenilor, ci numai celor ce L-au primit. *Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu* (In 1, 12). Aceasta înseamnă să fii adoptat și să îndrăznești să te adresezi lui Dumnezeu cu cuvintele *Avva Părinte!* (Gal. 4, 5-6, Rom. 8, 14-16).

Însuși Hristos a revelat această adopție – dar al milei lui Dumnezeu – și a oferit-o oamenilor chiar de la începutul misiunii Sale

pe pământ. I-a învățat pe oameni că din acel moment ei puteau să-L numească pe Dumnezeu Tată al lor atunci când a spus: *Deci voi așa vă rugați: Tatăl nostru, Care ești în ceruri* (Mt. 6, 9). Și de atunci până acum milioane de oameni de pe tot globul pământesc rostesc zi de zi *Tatăl nostru*.

Duhurile rele nu au dreptul de a-L numi pe Dumnezeu Tată al lor. Nici păcătoșii nepocăiți nu au voie să pronunțe dulcele cuvânt, „Tată”. Acest privilegiu li se acordă doar celor drekți și celor plini de căință, astfel încât în rugăciunile lor ei să poată striga din toată inima și din tot sufletul către Dumnezeu: „Tatăl nostru!” De aceea, celor ce duc război împotriva lui Dumnezeu și împotriva legii Lui, fie prin gânduri, fie prin vorbe sau prin fapte, nu le este nicidecum permis să se adreseze lui Dumnezeu cu acest nume dulce: „Tată!”

Cei 318 Sfinți Părinți de la Niceea, care au compus *Crezul (Simbolul Credinței)* vostru (pentru voi), toți cei ce purtați imaginea lui Dumnezeu în voi înșivă, care sunteți aleși, L-au numit mai întâi pe Dumnezeu „Tată”, apoi „Atotputernic” și „Făcător”. Ei au făcut aceasta fiind luminați de către Sfântul Duh al lui Dumnezeu. Și au făcut-o

în primul rând pentru că Cel Preaînalt este Tatăl lui Hristos: Domnul dinaintea timpului și dinaintea creării lumii. În al doilea rând, deoarece Fiul întrupat al lui Dumnezeu a adus ca prim dar oamenilor – acela care-L urmează – adopția, adică dreptul de a-L numi pe Tatăl Său, Tată al lor. Tatăl nostru! Ce bucurie sub soare și sub stele ar putea încălzi mai mult inimile voastre, ale aleșilor care purtați icoana lui Dumnezeu în voi înșivă? Și Domnul, Fiul lui Dumnezeu, nu numai că v-a permis să-L numiți pe cel Preaînalt, Dumnezeul cel Unul, Viu și Adevărat, Tată al vostru, ci mai mult, El v-a poruncit: *Și tată al vostru să nu vă numiți, să Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri* (Mt. 23, 19). O, fericire vouă, fericire de negrăit! Adevărata paternitate se află în ceruri, dincolo de soare și de stele. Paternitatea de pe pământ e doar o umbră, un simbol.

Fericirea voastră constă și în faptul că Tatăl vostru ceresc este și Atotputernic, și Făcător. Sfinții Părinți de la Niceea, luminați de Sfântul Duh, au numit pe Cel Preaînalt mai întâi Atotputernic și apoi Făcător. Veți spune: „Oare nu e normal ca mai întâi să crezi ceva și mai apoi să-ți folosești puterea pentru a conduce ceea ce ai creat? Și Cel

Preaînalt nu ar trebui să fie numit mai întâi Făcător, și apoi Atotputernic?” Este așa doar în aparență, dar atunci când vă aflați în fața Celui Adevărat nu judecați după aparențe. Ascultați! Dumnezeu, într-adevăr, este mai întâi Atotputernic. Înainte de a crea cerul și pământul, Atotputernicul Dumnezeu a purtat în Sine mărețul proiect al creației, de la cele mai mari până la cele mai mici detalii, precum și toate forțele, toate legile, toate sistemele de ordine. Fără această înțeleaptă atotputernicie, cum ar fi fost creația posibilă și realizabilă?

Astfel, după ce Mărețul Creator a creat lumea văzută și cea nevăzută, El a rămas în continuare Atotputernic și, prin puterea Sa de netăgăduit, a continuat să exercite control absolut asupra tuturor forțelor, legilor și sistemelor de ordine din ambele lumi. *Au nu se vând două vrăbii pe un ban? Și nici una din ele nu va cădea pe pământ fără știrea Tatălui vostru*, spune Fiul lui Dumnezeu (Mt. 10, 29). *Și păr din capul vostru nu va pieri* (Lc. 21, 18) fără voia Dumnezeului Atotputernic. Cu tăria brațului Său, Dumnezeu supune chiar și forțele adverse, cele care luptă împotriva legii Sale și împotriva credincioșilor, și armonizează totul cu pla-

nurile Sale. Nici o lacrimă a celui drept nu este uitată, nici dacă aceasta cade în mare. Nici un cuvânt rostit pe pământ, bun sau rău, nu rămâne fără răspuns, fie el deschis sau ascuns, din partea lui Dumnezeu.

Tatăl, Atotputernicul, Făcătorul. Acesta este Dumnezeu vostru – cel Unul, Viu și Adevărat. Ca Făcător, Dumnezeu a creat cerul și pământul și toate făpturile văzute și nevăzute ...*În cer și pe pământ toate câte a voit a făcut* (Ps. 113, 11). Prin cuvintele „în cer” sfinții interpreți au înțeles întotdeauna împărăția îngerilor și a tuturor puterilor cerești, văzute pentru Dumnezeu, dar nevăzute pentru noi. Prin cuvintele „pe pământ” ei au înțeles toate lucrurile materiale și toate creaturile de pe pământ, de sub pământ, de deasupra pământului, cât și cele îndepărtate de pământ, dar accesibile percepției noastre senzoriale.

Tot ce a fost creat, văzut și nevăzut, a fost creat de Dumnezeu. Nu există un alt Făcător în cer sau pe pământ în afară de Cel Preaînalt. De la cele mai mari până la cele mai mici, nu există nimic din cele create care să fie făcut de altcineva în afară de Cel Preaînalt. El este unicul Făcător în adevăratul și deplinul sens al cuvântului. În ade-

văratul și deplinul sens al cuvântului, Făcătorul este Cel ce a făcut atât materialul construcției, cât și scheletul, atât materia, cât și forma materiei. Și El este Cel ce infiltrează în toate o putere mistică a creației, a relației reciproce, a atracției și respingerii, a mișcării și vieții.

De aceea, când auziți spunându-se: „Creatorul a creat tot ceea ce este creat”, nu înțelegeți că numai forma lucrurilor a fost creată dintr-o materie preexistentă, ci că însăși materia a fost creată. Prin aceasta se manifestă deplinătatea puterii creatoare a lui Dumnezeu, prin faptul că El a creat și una, și cealaltă.

Fie că materia constă din cele patru mari elemente – pământ, apă, foc și aer –, stabilite de gândirea antică, fie că acestea patru împreună cu toate celelalte constau dintr-o singură protomaterie de natură electrică, potrivit gândirii științifice moderne, nu merită să detaliem acum acest subiect. Un lucru este sigur: atât urzeala, cât și băutura fabricii universale reprezintă invenția și creația lui Dumnezeu, Marele Creator.

Poate oare gândirea omenească să pătrundă vreodată tot misterul și toată măreția acestei fabrici? Poate ochiul să o cuprindă?

Poate urechea să o audă? Poate limba să o exprime? Figuri și culori, numere și cuvinte, muzică și cântec, bucurie și durere, vietăți în apă, vietăți în sol, vietăți în aer, constelații strălucitoare – toate acestea oare nu vă conduc, o, aleșilor, mai mult spre o tăcere pioasă decât spre cuvântare?

Să știți totuși că această splendoare miraculoasă și impunătoare a universului văzut nu e decât o strajă atrăgătoare în fața intrării unui palat împărătesc, în fața porților lumii nevăzute, a împărăției îngerești. Și acolo, în spatele porților, se află adevăratul miracol, miracolul tuturor miracolelor, splendida măreție a tuturor mărețiilor. Aici, unde Preainaltul Împărat al împărățiilor strălucește în locul soarelui (cf. Apoc. 22, 5)! Aici nici gândul, nici urechea, nici ochiul, nici limba nu folosesc la nimic. Marele Apostol a fost ridicat în duh *până la al treilea cer...*, a fost răpit în Rai și *a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască* (II Cor. 12, 2-4). Astfel, în ceruri, în împărăția duhovnicească a Împăratului Creator, totul depășește puterea noastră actuală de înțelegere și de exprimare.

Lumea aceasta văzută, în comparație cu cea nevăzută, e ca o umbră comparată cu

realitatea, ca un simbol comparat cu un spirit, ca tipăritura comparată cu ideea, ca o amintire despre casă a celor exilați. Dar același Creator a făcut ambele lumi, atât pe cea văzută, cât și pe cea nevăzută. El, Unul, ține în mâna Sa neobosită și atotputernică ambele lumi – doar El, Creatorul. El, Unul, le conduce pe cărări tainice, spre destinații tainice pe care tot El le-a rânduit – El, blândul Tată al Domnului Hristos și al tuturor aleșilor Săi copii.

Aceasta este credința celor ce plâng pentru dreptate, adevăr și viață. Nu este credința slugilor nedreptății, înșelăciunii și morții, a prietenilor râsului ce sfârșește prin desperare. Aceasta este credința celor scăldați în lacrimi, care plâng din cauza neputinței lor și a neputinței întregii omeniri. Ei caută Izvorul dreptății, al adevărului și al vieții. Și acest Izvor le este dat. Astfel, lacrimile lor de durere sunt transformate în lacrimi de fericire, pentru că ei găsesc cea mai prețioasă comoară, adică pe Tatăl, Atotputernicul, Făcătorul. Ce mai au ei de căutat când prin El li se dă totul? Le rămân doar lacrimile de pocăință, cu care ei spală orice nedreptate și înșelăciune și se îndepărtează de moartea veșnică. Curățați cu lacrimile pocăinței, ei

devin blânzi și îngăduitori față de frații lor ce se căiesc, față de tovarășii lor de drum, pe cărarea ce duce la tărâmul veșnic, și îi ajută să descopere dreptatea lui Dumnezeu, Izvorul dreptății, adevărului și vieții.

Aceasta este credința voastră, purtători de Hristos, credința strămoșilor voștri, care nu au regretat niciodată calea anevoioasă și lacrimile vărsate când au ajuns lângă Domnul și au fost consolați! Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul veacurilor! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost niciodată rușinată. Aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. La Judecata lui Dumnezeu lor nu le va fi greu. Ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și într-Unul Domn Iisus Hristos,
Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut,
Care din Tatăl S-a născut mai
înainte de toți vecii”*

O nouă lumină s-a răsfrânt asupra voastră, o, aleșilor, cei ce purtați icoana lui Dumnezeu în voi înșivă! Prin perdeaua dată puțin la o parte de mâna Celui Preaînalt, o nouă scăpărare de lumină s-a răsfrânt asupra voastră, luminându-vă ca fii ai lui Dumnezeu. Această lumină vă dezvăluie misticul, veșnicul, fericita taină a veșnicei paternități și a filiației veșnice. În această lumină, o binecuvântare a coborât asupra voastră și balsamul consolării a coborât asupra ochilor voștri scâldați în lacrimi.

Domnul Iisus este unic atât ca Hristos, cât și ca Fiu al lui Dumnezeu. Ca Hristos, în sensul de Mesia (Alesul), El este unul de

la începutul până la sfârșitul lumii. Omenirea nici nu poate să găsească și nici să aștepte un alt Mesia. *Căci mulți vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos, și pe mulți îi vor amăgi* (Mt. 24, 5-24). Aceasta este profeția revelată de Unicul, Adevăratul, Clarvăzătorul Hristos. Au fost falși mesia, sunt chiar și acum, și vor fi din ce în ce mai mulți pe măsură ce se apropie sfârșitul neamului omenesc. Dar numai unul este adevăratul Mesia, veritabilul Hristos, nemărginitul Iubitor al omenirii. Acest Unul Adevărat, Veritabil și Nemărginit este Mesia tuturor neamurilor și al tuturor oamenilor lumii, din orice regiune și din orice timp. El este unul și unicul Mesia, atât al celor morți, cât și al celor vii, care au fost, care sunt și care vor urma.

Voi, o, aleșilor, sunteți deci chemați să spuneți oamenilor și neamurilor: „O, oameni și neamuri, puteți voi să aveți reprezentanți de seamă mai mari decât cei mari; puteți voi să aveți fiice și fii nobili, mai nobili decât nobilii, dar nu există decât un Mesia al vostru, al tuturor – unul singur. Așa că nu mai așteptați un altul, nu mai căutați un altul. Cu adevărat, oricare altul ar veni sub acest nume, în afară de El Însuși, mincinos ar fi și fiu al minciun-

nii. Singurul Mesia adevărat a spus cândva: *Atunci, de vă va zice cineva: Iată, Mesia este aici sau dincolo, să nu-l credeți* (Mt. 24, 23). Să nu credeți precum evreii care așteaptă la nesfârșit propriul lor mesia evreu! Cu adevărat, nici un astfel de mesia nu va veni, fie el evreu, rus, indian sau american. Pentru că e în natura lui Mesia să fie Unul pentru toți oamenii, să apară în fața tuturor, asupra tuturor și pentru binele tuturor.

Voi aveți un astfel de Mesia, o, oameni și neamuri, pe adevăratul Mesia, după cum aveți un soare pe bolta cerului. Și la fel precum un singur soare strălucește asupra voastră, a tuturor – albi, negri, galbeni sau roșii –, la fel unul Mesia strălucește asupra voastră a tuturor. Domnul este asupra tuturor, slugi ale Sale. El îi luminează pe toți. Cine dintre voi caută un alt soare? Nimeni. De ce ar căuta atunci cineva un alt mesia, când lumina lui Mesia-Iisus este mai strălucitoare decât lumina soarelui – mai strălucitoare, mai dătătoare de viață, mai aducătoare de fericire și mai mântuitoare?

Feriți-vă de alți mesia, o, oameni și neamuri, pentru că ei sunt pierduți, suflete scormonitoare de bani și slugi ale celui înșelător! Satana vrea să defăimeze sla-

va Domnului Iisus în lume, transformând unicul și nepământescul nume al lui Mesia, Hristosul, într-un fel de ordin cu care el decorează tot mai mulți impostori. Dar voi știți că una este să fii un general și alta este să te ornezi cu toate decorațiile unui general, fără a fi în realitate. Feriți-vă de acei mesia pe care îi vestesc cei nebotezați! Mesia al vostru poartă un singur semn, o singură decorație: crucea. Crucea, care în același timp este și stindardul victoriei. Prin aceasta veți recunoaște pe Mesia al vostru, singurul Mesia adevărat. El este Același care, cândva, a ieșit în câmp gârbovindu-se pentru a semăna și care va mai ieși o dată drept, pentru a aduna recolta prin îngeri.

Singurul Mesia al lumii este Însuși Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Aceasta este puterea Sa cerească; aceasta este garanția adevăratului Său mesianism. Oricine neagă faptul că Domnul Iisus este Mesia va fi dovedit mincinos.

Apostolul care și-a odihnit capul pe pieptul lui Iisus afirmă și mai direct acest fapt. Iată vorbele sale: *Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristosul?* (I In 2, 22). Putea oare altcineva în afară de Fiul lui

Dumnezeu să fie Mesia? Și puteau oamenii să recunoască pe altcineva drept Mesia?

El a trebuit să altoiască bătrânul și decăzutul arbore al umanității cu propriul Său sânge. Nici un sânge de muritor nu ar fi fost destul de pur, destul de tânăr, destul de puternic și de dătător de viață pentru a oferi acestui arbore vigoarea necesară spre a înțineri și a se înnobila. Cu adevărat, nici un sânge, în afară de cel al Fiului lui Dumnezeu, cu care El a îmbrăcat propria Sa dumnezeire ca și cu o haină purpurie.

O, aleșilor, lăsați acum mințile voastre să se ridice către Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, voi, cei ce purtați icoana lui Dumnezeu în voi înșivă! Îl veți recunoaște imediat prin icoana lui Dumnezeu din voi și, recunoscându-L, vă veți umple de fericire. Hristos este numit Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu deoarece El este unicul Fiu născut din Dumnezeu-Tatăl. Când Îl numiți pe Cel Preaînalt Tată, confirmați existența Fiului. Un bărbat fără copii nu este numit tată și nici nu este numit părinte cel ce nu a lăsat urmași.

Preaînaltul vorbește prin gura prorocului Său astfel: *Oare Eu voi deschide pântecul fără să-l las să nască? zice Domnul. Sau Eu, Cel ce fac să nască, îl voi închide?* (Is. 66,

9). Să nu se îndoiască deci nimeni că Dumnezeu este un născător; și să nu se îndoiască nimeni de Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu. Există oare în lume ceva bun ce nu este întru Dumnezeu și prin Dumnezeu? Nașterea este și ea un lucru bun. De aceea faptul de a se naște este în Dumnezeu nu ca un concept, ci ca o realitate, ca o realitate veșnică, deoarece Dumnezeu este veșnic.

Dumnezeu este martor. Dumnezeu-Tatăl Însuși a adus mărturie și L-a proclamat pe Hristos ca Fiu al Său. Mai întâi, prin prorocul care spune: *Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!* (Ps. 2, 7). O, veșnic *astăzi* al lui Dumnezeu! Apoi a făcut-o cu două ocazii, direct, prin propriul Său glas – la râul Iordan și pe Muntele Taborului – *Acesta este Fiul Meu iubit în Care Îmi găsesc toată plăcerea; ascultați-L!* Și în sfârșit, cine Îl putea cunoaște pe Domnul Iisus mai bine decât El Însuși? Iisus Însuși a spus despre Sine: *Fiul lui Dumnezeu sunt* (In 10, 36).

După cum nici o persoană simțitoare nu s-ar putea numi tată renegându-și fiul, tot așa nimeni nu poate numi pe un fiu, fiu și să nege tatăl. Cum ar putea exista un tată care nu a avut niciodată un copil sau un fiu care nu a avut niciodată un tată? Și cel

care și-a odihnit capul pe pieptul Fiului lui Dumnezeu nu spune, iarăși, în legătură cu aceasta: *Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl, cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl* (1 In 2, 23)?

Un oarecare om bogat avea un singur fiu. Și acest bărbat era foarte milostiv. Aflând că în vecinătatea sa erau mulți orfani, el s-a întristat. S-a dus și a adunat toți orfanii și i-a adus în casa sa. Și a făcut din casa sa casă a lor, iar din averea sa avere a lor. Apoi s-a adresat lor spunându-le „fiii mei”, așa cum se adresa unicului său fiu cu cuvintele „fiul meu”. Ce diferență este, dar, aici?

Este ușor pentru voi, o, aleșilor, să vedeți diferența. Ea este evidentă: acel om bogat era în esență doar tatăl unicului său fiu, din milă numindu-se și tată al tuturor orfanilor din casa sa. Diferența este că doar fiul bărbatului bogat era fiul său prin naștere, în timp ce toți ceilalți erau fii ai săi prin adopție. Înrudirea în substanță și înrudirea prin darul adopției – aceasta este diferența.

Acestea vă sunt dezvăluite, o, oameni cu judecată, pentru ca să aveți o armă împotriva celor iraționali care spun cu aroganță: știm că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, tot așa precum suntem și noi fii ai lui Dumnezeu! Întrebați-i cu blândețe: Sunteți voi fii

din milă sau sunteți fii în esență? Vorbiți și ne răspundeți: cum putea Hristos cel fără de păcat să fie Fiul lui Dumnezeu din milă și cum ați putea voi, care sunteți păcătoși, să fiți fii ai lui Dumnezeu în esență? Voi știți că Dumnezeu este fără păcat. Numai Cel ce este fără păcat Îl poate naște pe Cel fără de păcat. Cum poate fi un păcătos născut din Cel ce este fără de păcat? Poate cineva să dea ceva ce nu are? Și cine dintre fiii femeilor este fără de păcat? Și cine dintre voi s-ar putea numi pe sine, cu sinceritate, fiu al lui Dumnezeu în esență?

În substanță sau în esență, Fiul al lui Dumnezeu poate fi numit doar Cel ce poartă în Sine caracteristicile și puterile divine ale lui Dumnezeu-Tatăl. Cu alte cuvinte, doar Dumnezeu poate fi numit Fiul al lui Dumnezeu. Oare nu mărturisește, în armonie, întreaga natură văzută că tot ceea ce e născut e de aceeași substanță cu născătorul? Stejarul naște stejar, porumbelul naște porumbel, leul naște leu, șoimul naște șoim, omul naște om și tot așa, în toate domeniile naturii vii. Ce Dumnezeu Se poate naște din Dumnezeu? Doar veșnicul Fiul al lui Dumnezeu, născut din Dumnezeu-Tatăl. Întreaga natură vie ne mărturisește că așa

trebuie să fie și Însuși Domnul o face prin mărturia Sa. Și astfel, dacă Hristos cel fără de păcat este Fiul lui Dumnezeu în esență, voi, oamenii păcătoși, puteți fi numiți fii ai lui Dumnezeu doar din bunăvoință, prin milostivire, prin adopție.

Dumnezeu-Fiul a fost născut din Dumnezeu-Tatăl „înaintea tuturor veacurilor”. Însuși Fiul lui Dumnezeu, Cel mai înainte de toți vecii, mărturisește aceasta persecutorilor Săi, iudeii, când spune: *Eu sunt mai înainte de a fi fost Avraam* (In 8, 58). Și iarăși, când L-au întrebat: *Cine ești Tu?*, El le răspunde: *Ceea ce v-am spus de la început* (In 8, 25). Prin aceasta Domnul a vrut să arate că originea și filiația Sa veșnice sunt nesupuse timpului. El, Unul-Născut, este începutul întregii creații, începutul cetelor îngerești și al ființelor trupești. Fiul lui Dumnezeu este Începutul. După cum Cel Preaînalt este veșnic, așa este și paternitatea Sa. De aceea, voi nu vă înșelați când spuneți că credeți într-un Domn Iisus Hristos, Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu, născut din Tatăl mai înainte de toți vecii.

Aceasta este credința sufletelor pline de dragoste; sufletelor lipsite de dragoste le este greu să accepte această credință. Părinții cu

o dragoste invincibilă față de copiii lor și copiii cu o dragoste invincibilă față de părinții lor primesc această credință cu bucurie. Lumina paternității lui Dumnezeu și a filiației lui Dumnezeu luminează inexplicabilul și adâncul mister al naturii privind atașarea părinților față de copii și a copiilor față de părinți. Numai în această lumină pot copiii și părinții lumii să înțeleagă taina iubirii lor reciproce. Ei pot înțelege că dragostea lor nu e de origine pământească, ci de origine cerească. Ea este aprinsă de la veșnica flacără a iubirii părintești și filiale, care se găsește în Dumnezeu. De aceea, toți părinții care își iubesc copiii cu dragoste invincibilă și toți copiii care își iubesc părinții cu dragoste invincibilă acceptă cu bucurie credința în Tatăl veșnic și în veșnicul Său Fiu din ceruri.

Aceasta este credința voastră, o, purtători de Hristos, și credința părinților voștri, care v-au iubit. Aceasta să fie și credința copiilor voștri pentru care nutriți o dragoste invincibilă! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În ziua Judecării lui Hristos ei vor fi miluiți și vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Lumină din Lumină,
Dumnezeu adevărat din
Dumnezeu adevărat, născut,
nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl,
prin Care toate s-au făcut”*

Prorocul și vizionarul a privit către veșnicie și a văzut că nu existau soarele, luna sau stele; și totuși, era o lumină inefabilă care pătrundea totul și lumina totul (cf. Luca 60, 19 și Apoc. 21, 23). Știți voi, o, aleșilor, ce fel de lumină era aceasta? Bănuți: este lumina veșnică a chipului Celui Preaînalt. Este lumina veșnicului Tată, lumina veșnicului Fiu și lumina veșnicului Duh Sfânt – o Lumină, o Dumnezeire, o Frumusețe.

Sfinții Părinți de la Niceea (325), luminați de această veșnică Lumină, au arătat prin următoarele șase expresii care este legătura dintre Domnul nostru Iisus Hristos, Tatăl ceresc și creație.

Prima expresie, „Lumină din Lumină”, a fost rostită de un mare tâlcuitor al tainelor: *Dumnezeu este lumină și nici un întu-neric nu este întru El* (I In 1, 5). Dacă un tată este lumină, ce altceva poate fi fiul său decât numai lumină? Dacă Tatăl veșnic este Lumină, Fiul Său este, de asemenea, Lumină. Fiul, mărturisindu-ne despre El, ne spune: *Eu sunt Lumina lumii* (In 8, 12). Bindecuvântați veți fi de veți putea fi numiți măcar luminați de această Lumină!

A doua expresie este: „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat.” Apostolul Filip I-a spus Domnului: *Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne este de ajuns*. Blândul Domn i-a răspuns: *Cel ce Mă vede pe Mine vede și pe Cel ce M-a trimis pe Mine*. Și a adăugat: *Credeți Mie că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl întru Mine* (In 14, 18-11; 12, 45). Și iarăși a spus: *Toate câte are Tatăl ale Mele sunt* (In 16, 15); *Iar Eu și Tatăl Meu una suntem* (In 10, 30). Mai apoi, iudeii au luat pietre ca să le arunce asupra Lui pentru a-L omori, deoarece spuneau: *Tu, om fiind, Te faci pe Tine Dumnezeu* (In 10, 33). Au vorbit după cum vedeau ei, orbiți fiind de păcat. Ei au văzut în Hristos – sau mai bine zis în jurul lui Hristos – doar un

corp omenesc, dar ceea ce era dincolo de corp, dincolo de sângele purpuriu și de carne era ascuns ochilor lor. Gândiți-vă care este diferența dintre un simplu fir de cupru aruncat pe pământ și un fir de cupru ce conduce electricitatea, gândul și vocea. Pentru un ochi lipsit de inteligență și de experiență acestea par identice. Ochii sufletelor lor erau însă legați, și astfel, când au privit, nu au putut vedea ființa lui Dumnezeu în ființa unui om.

Aceasta poate fi văzută doar de cel botezat, curățat de păcate și sfințit. Sfinții Apostoli au văzut-o, la fel și Sfinții Părinți de la Niceea, precum și toți oamenii înduhovniciți pe parcursul a multe secole. *Dumnezeu era în Hristos*, ne mărturisește Apostolul Pavel (II Cor. 5, 19). Aceasta e o descoperire dumnezeiască. Dar oare din conceptul de părinte și de urmaș, aplicabil tuturor domeniilor vieții, nu reiese clar că Cel Unul-Născut din Dumnezeu este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat? Dumnezeul Cel adevărat putea naște doar Dumnezeu adevărat.

A treia expresie este: „născut”. Adică Fiul lui Dumnezeu a fost născut din Dumnezeu – Lumină născută din Lumină, Adevăr

născut din Adevăr, Viață din Viață, Slavă din Slavă, Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat. Înțelegerea omenească pătrunde într-o oarecare măsură nașterea trupului din trup, dar foarte puțin pătrunde nașterea duhului din duh. „Și Dumnezeu este duh.” Nașterea trupului, o, aleșilor, e doar o umbră, un semn al nașterii duhului. E destul pentru voi să știți, o, purtătorilor de Hristos, că Mesia și Mântuitorul vostru nu este moarte născută din moarte, întuneric din întuneric, nedreptate din nedreptate, slăbiciune din slăbiciune, ci mai degrabă Lumină născută din Lumină, Dumnezeu Adevărat născut din Dumnezeu Adevărat. Și deoarece El a fost născut din veșnicie, va fi, va trebui să fie revelat în veșnicie. Când veți pleca din această lume și porțile vor fi închise în urma voastră, atunci El vă va fi descoperit.

Vi s-a spus odată că Mesia este Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu; așa că bucurați-vă să auziți din nou aceasta, El fiind Cel Născut. Bucurați-vă, pentru că nașterea presupune dragoste. Vi s-a spus și mai înainte că El este Unicul ce a fost născut din Tatăl în ființă; Cel Preaînalt a născut pe Cel Preaînalt, pe Născutul din Cel Preaînalt mai

înainte de toți vecii. De aceea nașterea Sa devine distinctă și diferă de facere. El a fost născut, iar nu făcut. El poate să Se asemene cu creaturile, dar nu este o creatură.

A patra expresie este: „dintr-o ființă cu Tatăl”, adică din aceeași făptură ca și Tatăl. După tot ce s-a spus despre El, oare nu se înțelege aceasta în mod automat? Pentru că atunci când cineva spune că El este Fiul Tatălui a spus deja și că El este din aceeași substanță și din aceeași ființă cu Tatăl. Când cineva spune „Lumină din Lumină”, iarăși explică faptul că lumina a fost născută din aceeași substanță și ființă cu lumina care a născut-o. Și când cineva spune „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”, confirmă că Fiul este dintr-o ființă cu Tatăl Său. Și în sfârșit, când cineva spune: „născut, nu făcut”, el mărturisește, o dată în plus, ceea ce a fost explicat în detaliu mai sus. Aceasta deoarece tot ce e născut e de aceeași ființă cu născătorul, pe când tot ce e făcut e diferit în substanță și ființă de creatorul său. Cercetați și înțelegeți: un copil e din aceeași esență cu tatăl său, dar un topor este dintr-o altă substanță decât fierarul care l-a făcut.

Acestea sunt cele patru expresii pe care Sfinții Părinți de la Niceea le-au folosit pen-

tru a defini legătura dintre Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și Tatăl Său întru veșnicie. Și iată cele două expresii folosite de ei pentru a defini legătura dintre Hristos și creație:

Prima este: „nu făcut”. Cerul și pământul și tot ceea ce este văzut și nevăzut, tot ceea ce este în afara ființei Dumnezeului Unic și Viu – totul este creat. Doar Creatorul este necreat. Și după cum Tatăl este necreat, la fel și Fiul este necreat. El a fost născut, și nu făcut. Împreună-veșnic cu Tatăl, din aceeași ființă cu Tatăl, El este Alfa și Omega, împreună cu Alfa și Omega. Împreună cu Unul ce nu are început, Fiul nu are început. El este fără timp, infinit, veșnic, nemuritor. Ființa Sa este inseparabilă de ființa Tatălui; lumina și slava Sa sunt de nedespărțit de lumina și slava Tatălui. Puterea Tatălui este puterea Sa. Toate acestea nu ne dovedesc oare că Fiul Celui Preaînalt nu este făcut? Cum ar putea să fie făcut cineva care există veșnic? Și de către cine ar putea fi făcut Cel ce este împreună-veșnic cu Tatăl?

La fel cum nu putem vorbi de soare fără lumină, o, purtătorilor de Hristos, sau despre primăvară fără apă, așa nu se poate vorbi despre Tatăl fără Fiul sau despre Fiul fără Tatăl. Pentru că dacă El ar fi fost creat, la fel

ca multe dintre cele ce sunt create, ar fi avut nevoie de un Mântuitor pentru Sine. Dacă El ar fi fost creat, nu ar fi fost Fiul, ci unul dintre numeroșii fii adoptivi. Cu adevărat, El este Fiul, și nu un fiu adoptiv. Dacă El ar fi doar un fiu adoptiv, atunci Preaînaltul nu ar avea un fiu născut. Atunci Preaînaltul nu ar putea fi numit Tată, și veșnica paternitate nu ar exista. Nici dragostea veșnică nu ar mai exista. Nici veșnica paternitate și nici veșnica filiație – cei doi poli ai iubirii veșnice – nu ar exista. Dar bucurați-vă din inimă, copiii ai lui Dumnezeu, pentru că paternitatea și filiația și dragostea există. Fiți luminați de veșnicele raze ale iubirii!

A doua expresie este: „prin Care toate s-au făcut”. Tot ceea ce este creat a ajuns să existe prin El. La fel cum s-a scris despre Cuvântul lui Dumnezeu: *Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut* (In 1, 3). Deci nu numai că Unul-Născut Fiul al lui Dumnezeu nu este făcut, ci El este chiar Făcătorul. „Prin El s-au făcut toate câte s-au făcut.” Toate câte își trag existența din creație în cer și pe pământ, toate sunt lucrul Fiului și al Tatălui; și toate câte există sunt sub autoritatea Fiului și a Tatălui.

Așa au exprimat Sfinții Părinți de la Niceea inexprimabilul. Așa au pus ei în cuvinte credința lor și credința voastră, și în toate s-au inspirat din revelația scrisă a Domnului Iisus Hristos și din revelația nescrisă a Sfântului Duh. Să știți totuși că El, Cel ce nu poate fi cuprins în întregul univers, nu poate fi cuprins nici în cuvinte omenești.

Și tot ce s-a spus despre El până acum, o, purtătorilor de Hristos, s-a spus despre Dumnezeu cel Preaînalt din veci, în chiar Sinele Său, în afara lucrurilor create și mai presus de creație. Acestea au fost spuse despre în veci tainicul Tată și al Său Fiu, înainte ca El să Se arate, despre Ființa veșnică, Care singură Își este Tată Sicși și nu are nevoie de nimic din afara Sa. S-a vorbit despre miracolul unei existențe fără schimbare, fără vârstă și fără moarte; despre nestinsa flacără dumnezeiască pizmuită, pe bună dreptate, de orice altă lumină văzută sau nevăzută.

Ceea ce urmează este o descriere a lui Dumnezeu Creatorul, coborât în timp, în spațiu, în finit, în mijlocul creației Sale. Așa cum o mamă se apleacă asupra copilului său ce plânge în leagăn, așa este și coborârea Creatorului făpturilor printre oameni, în această vale a plângerii.

Aceasta este credința sufletelor meditative și rugătoare. Oamenilor supuși senzațiilor, acoperiți de praf, le vine greu să accepte această credință. Oamenii care gândesc își dau seama de limitările rațiunii umane în fața noilor și înaltelor taine ce apar una după alta. Și tocmai acum când oamenii, cu mari eforturi, escaladează un astfel de munte de taine și abia trăgându-și răsuflarea încep să simtă bucuria un alt munte, mai mareț se deschide privirii lor – și așa mai departe, din generație în generație.

Ei privesc și văd că fiecare mister nedezlegat al naturii este doar o prevestire a unor noi mistere. Fiecare lucru nou descoperit și studiat nu este o revelare, ci o perdea ce acoperă toate miracolele noi, fără nume, fără număr și fără sfârșit. De aceea ei își ridică prin rugăciune gândul către Cel Preaînalt și cu toată inima primesc de la El revelarea tainelor ultime și supreme, pe care, prin iubirea și mila Sa, El a binevoit să le dezvăluie neamului omenesc. Ei le primesc cu bucurie și le împărtășesc plini de curaj. La ce se pot ei aștepta de la oameni? Și ce pot fii oamenilor, care urmează aceeași cale cu ei, să le spună despre dumnezeieștile taine imperceptibile, invizibile, intangibile din

nenumărații munți de taine ale naturii? Ce pot auzi ei cu auzul lor de la oamenii supuși senzațiilor? Nimic, în afară de ceea ce au auzit și au respins deja. Din această cauză Adevăratul și Unicul Mesia le este atât de drag. Pentru că El a venit de pe tărâmul tainelor ultime ca un martor personal și le-a descoperit lor atât cât poate primi și duce sufletul omenesc.

Aceasta este credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri, care au meditat și s-au rugat. Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul călătoriei! Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. În Ziua Judecării lui Dumnezeu ei vor fi protejați și îndreptați de credința, puritatea și faptele lor bune. Și ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Care pentru noi, oamenii, și
 pentru a noastră mântuire,
 S-a pogorât din ceruri și S-a
 întrupat de la Duhul Sfânt și din
 Maria Fecioara și S-a făcut om”*

Precum o mamă care se apleacă asupra copilului care plânge în leagăn, așa este și coborârea Creatorului între oamenii din această lume temporală și văzută, coborârea din existența Sa miraculoasă în istorie. Noi, oamenii, și mântuirea noastră am fost cauza coborârii Sale și a modului cum s-a făcut aceasta: născut din Fecioara Maria și din Sfântul Duh. Cine spune aceasta? Dacă noi, oamenii, am afirma așa ceva, ar mai rămâne loc și de îndoială. Dar El Însuși a spus-o, Unul, lucru de care nu se poate îndoii nici unul dintre cei ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine.

El Însuși, Unul, Adevăratul, a spus despre Sine că a venit *ca să slujească El și să-Și dea sufletul răscumpărare pentru mulți* (Mt. 20, 28). Adică, ca să servească oamenilor și să Se dea pe Sine ca răscumpărare pentru oameni. Acesta este scopul coborârii Sale. Și nu un om a arătat modul în care El a coborât (nimeni nu l-ar fi crezut), ci un arhanghel al lui Dumnezeu. Gavriil, arhanghelul lui Dumnezeu, a descoperit aceasta Fecioarei Maria din Nazaret: „Vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus.” Când Maria a întrebat: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat?”, arhanghelul a răspuns: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfântul Care Se va naște din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema.” Dacă cineva dintre voi se întreabă consternat cum este posibil așa ceva, Vestitorul veștii celei bune a lui Dumnezeu îi răspunde la fel precum a răspuns Preafericitei Fecioare când a spus: *La Dumnezeu nimic nu este cu neputință* (Lc. 1, 28-37). Mai potrivite sunt aici tăcerea și bucuria decât întrebarea și îndoiala – tăcerea în fața tainei sublime și bucuria în fața atotputerniciei Dumnezeului și Creatorului nostru.

Fiul lui Dumnezeu și Fiul Fecioarei – Unul, conceput în ceruri și născut pe pământ, Care există și în veșnicie, și în timp. Acesta este Mesia al vostru, o, aleșilor, și Mântuitorul vostru. *Conceput în veșnicie de Tată fără de mamă. Născut în timp din Mamă fără tată.* Cel ce vrea să pătrundă aceasta deplin să spună dacă înțelege firul de nisip de sub piciorul său, sau frunza din copac, sau stelele de pe bolta cerului. A înțeles el cele mai mici creaturi ale lui Dumnezeu pe care le zdrobește sub tălpi, le atinge sau le vede? Oare gândirea omenească, care tot cercetează, numără, măsoară, compară, descrie de sute și mii de ani, a înțeles pe deplin o singură lucrare a lui Dumnezeu din această lume?

Această lume este miraculoasă; întreaga lume emană miracole. Această lume e misterioasă; întreaga lume este tămâiată cu mireasma tainelor sublime și pătrunse de venerație. Cu cât mai miraculos este însă Creatorul acestei lumi! În orice punct în care veșnicia se intersectează cu timpul, în care cerul se intersectează cu pământul, apare o lumină sublimă. Această lumină, ci nu întunericul, este mai presus de înțelegerea voastră. Prin Sfânta Fe-

cioară din Nazaret cerul a intrat în contact cu pământul. Și din acel punct a luat naștere o lumină sublimă, care a început să lumineze asupra întregii lumi. Această lumină e cea de neînțeles pentru voi, binecuvântaților, și nu întunericul!

Cercetați, binecuvântaților, cu umilință și cu teamă; cercetați cu mintea voastră tot ceea ce a creat Dumnezeu, dar credeți ceea ce a revelat El despre Sine. *Căci umblăm prin credință, nu prin vedere* (II Cor. 5, 7). Este Dumnezeu om, pentru ca paternitatea și nașterea Sa să fie ca paternitatea și nașterea omului? Paternitatea și nașterea umană nu sunt decât un semn, o umbră, o imagine palidă a paternității și nașterii lui Dumnezeu. Aceasta nu ne este revelată nouă și de aceea nu putem ști ce rol a jucat Sfântul Duh în conceperea, în veșnicie, a Fiului lui Dumnezeu. Ce rost are să cercetezi, când Dumnezeu păstrează tăcerea și nu dezvăluie această taină? Dar Domnul, prin Arhanghelul Gavriil, ne-a descoperit câte ceva despre rolul Sfântului Duh în nașterea Fiului lui Dumnezeu în timp. Și ceea ce Preaînaltul a binevoit să reveleze prin vestitorul Său fără trup al veștii celei bune, pe acestea le știm. Cunoaștem mai

precis că Sfântul Duh a coborât asupra Fecioarei Maria în Nazaret și că puterea Celui Preaînalt a umbrit-o. Astfel, veșnicia a intrat în contact cu timpul, cerul cu pământul, duhul cu fizicul, și a apărut o Lumină sublimă, ce a luminat lumea și pe voi, cei ce sunteți în lume. În acest fel, Sfânta Fecioară a conceput în trupul său și a dat trup Unului, Care a binevoit să fie Mesia și Mântuitorul și să apară ca un om între oameni.

„...Și S-a făcut om.” De ce Sfinții Părinți de la Niceea includ și această expresie, când ei deja spusese: „Și S-a întrupat”? Nu era această expresie suficientă și îndeajuns de clară? El S-a întrupat, a luat formă trupească, a apărut în formă omenească – nu este aceasta de ajuns? Nicidecum! Formele din univers sunt multe și felurite. Demult, Dumnezeu S-a revelat israeliților sub chipul unui stâlp de foc și a unui nor. Sfântul Duh a apărut la râul Iordan în chip de porumbel. Era necesar a se specifica clar în ce fel de trup a apărut în lume Fiul lui Dumnezeu. El a apărut în carnea trupului uman; nu în chip de om, după cum Sfântul Duh a apărut în chip de porumbel – Doamne ferește! –, ci ca om fizic, real. Ca un om adevărat a apărut, și nu ca un om iluzoriu. Din aceas-

tă cauză trebuie rostite ambele expresii: „Și (El) S-a întrupat... Și S-a făcut om.”

El ne-a onorat cu cel mai mare privilegiu posibil atunci când, ca iubitor al omenirii, a coborât printre noi ca unul dintre noi. Lipsindu-Se de slava, fericirea și frumusețea Sa veșnică, El a coborât în urâțenie și în rușinoasa noastră vale a plângerii, pentru oameni și pentru mântuirea lor.

Așa cum un rege trimite crainici într-un oraș pentru a-i anunța venirea, la fel și Regele cerurilor, Care din dragostea Sa pentru oameni a dorit să coboare pe pământ, a trimis vestitorii Săi către neamul omenesc și Și-a anunțat sosirea. În cele din urmă, El *Ș-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor* (Fil. 2, 7). Și toată această „deșertare” Și-a asumat-o benevol – de dragul oamenilor și al mântuirii noastre.

Această credință este oferită de Dumnezeu tuturor oamenilor, tuturor generațiilor. Dar cel păcătos nu o poate accepta atât timp cât nu se căiește și nu se curăță de nedreptatea, aroganța și cruzimea sa. Cum ar putea cei care au profanat icoana lui Dumnezeu din ei înșiși să accepte această credință? Glasul cerului nu găsește ecou în sufletul

lor. Când Regele cerurilor va înlătura definitiv perdeaua de taine cu mâna Sa și va apărea învăluit în nori de îngeri, va fi dureros – vai, ce dureros va fi și ce înspăimântător în acea clipă pentru necredincioși! Dar binecuvântate sunt sufletele pure și caste! De o mie de ori binecuvântați sunt cei ce-și curăță din timp sufletele de răutate și acceptă și păstrează credința în Dumnezeu – pacea cerească în inimile lor pure și în sufletele lor drepte! Ei nu vor fi rușinați în ceruri de către Sfânta și Preanevinovata Fecioară, Maica Domnului, și vor primi de la Fiul său binecuvântarea și viața veșnică.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, aceeași ca și a strămoșilor voștri nevinovați și caști. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul veacurilor! Aceasta este credința ce nu a fost niciodată rușinată, credința ortodoxă, credința luminii adevărului și consolării. Aceasta este credința celor mai de seamă și mai nobili oameni ai neamului vostru din toate neamurile lumii. Aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. La judecată ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și S-a răstignit pentru noi
în zilele lui Ponțiu Pilat,
a pățimit și S-a îngropat”*

Flacăra iubirii dumnezeiești strălucește continuu în inima paternității lui Dumnezeu și a filiației Lui. Adierea timpului nu ajunge până acolo niciodată. Schimbări capricioase nu ating niciodată acea flăcără, nu o măresc și nu o micșorează. Iubirea dumnezeiască este viață fără vârstă, bucurie netulburată, putere nelimitată. Cu această miraculoasă flăcără în mâinile Sale, în inima Sa și în întreaga Sa ființă, Regele cerurilor a coborât în mod miraculos într-o misiune miraculoasă printre oameni. Și El a rostit aceste cuvinte binecuvântate: *Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins!* (Lc. 12, 49). Fie ca o singură scânteie din acel foc sfânt să cadă asupra inimilor voastre și ar fi destul pentru a vă

lumina lunga cale către viața veșnică. Nu-l stingeți, ci ascundeți-l și păstrați-l ca pe cea mai neprețuită moștenire, o, aleșilor, care purtați icoana lui Dumnezeu în voi!

Multmilostivul, Fiul Unul-Născut al lui Dumnezeu, a aplecat cerurile și a coborât pe pământ pentru noi și pentru mântuirea noastră. Nu a coborât de pe un tron pe altul, ci de pe tron ceresc pe pământ rece. A pătit mult pentru noi și pentru mântuirea noastră. Chiar și pentru acestea, e suficient să ne rușinăm și să slăvim iubirea Sa. Dar pentru ca adevărul să fie complet, mai trebuie adăugate și altele. Mântuitorul neamului omenesc a suportat defăimare, răutate, curse, scuipări, lovituri, ridiculizări și biciuiri. Însă nu am spus totul. El a fost condamnat împreună cu hoții, răstignit pe cruce; a pătit până la moarte, Și-a dat ultima suflare în agonie și a fost îngropat. Nu a respins paharul plin al supliciului, nici nu a îndepărtat coroana de spini de pe fruntea Sa, nici nu a aruncat crucea grea de pe umerii Săi. Așa a încoronat El adevărata credință ortodoxă – cu patima și dragostea –, sacrificându-Se.

Știți voi, aleșilor, de ce Sfinții Părinți au inclus în *Crezul* nostru numele lui Pontiu

Pilat, ucigașul lui Dumnezeu? Să nu vă îndoiiți, pentru că Sfântul Duh al lui Dumnezeu, Cel ce a inspirat pe Sfinții Părinți cu înțelepciune, a binevoit să facă aceasta, pentru ca cei credincioși să știe exact și pentru totdeauna în care Hristos trebuie să creadă. Pentru că au apărut și vor mai apărea în lume hristoși falși și mesia mincinoși, pentru a vă înșela și a vă încurca. De aceea atotprevestitorul Duh Sfânt, plin de dragoste față de oameni, a dorit să-i protejeze pe credincioșii lui Hristos de orice înșelăciune și confuzie. De aceea, prin gura Sfinților Părinți de la Niceea, El a definit exact care Hristos este vizat când se vorbește despre Mesia și Mântuitorul lumii. El S-a referit, *în mod exclusiv*, doar la Iisus Hristos, Cel care S-a răstignit în timpul guvernării lui Ponțiu Pilat, pe atunci procurator al Imperiului Roman. Acest Hristos este unicul Hristos adevărat, unicul Mesia veritabil, unicul Mântuitor plin de dragoste față de oameni. Toți ceilalți care s-au prezentat sau se vor prezenta lumii sub acest slăvit nume până la capătul timpului, până în Ziua Judecății de Apoi, sunt hristoși falși.

Numele lui Pilat e menționat și cu alt scop: pentru a arăta și confirma persoana

Mântuitorului lumii ca o persoană istorică, și nu ca o invenție a imaginației. Când se vorbește despre Ponțiu Pilat se delimitează atât timpul, cât și locul apariției Domnului Hristos în lume. Pentru că se știe cu exactitate, este menționat chiar și de către istoricii păgâni ai Romei care-L resping pe Hristos, când și unde Ponțiu Pilat a fost procurator al lui Cezar. Cunoașteți voi slăbiciunea umană, o, aleșilor? În slăbiciunea lor, mulți, prea mulți oameni sunt înclinați să renunțe la Binefăcătorul lor și să nu se îndoiască de răufăcătorul lor. În slăbiciunea lor, unii oameni din trecut și din prezent – și vor fi și pe viitor astfel de oameni – s-au îndoit de Hristos ca persoană istorică, dar nimeni nu s-a îndoit de existența unui om numit Ponțiu Pilat, care în timpul domniei împăratului roman Tiberiu Cezar a fost procurator în Ierusalim. Menționând numele lui Ponțiu Pilat, Sfinții Părinți de la Niceea au dorit să accentueze persoana istorică a lui Hristos, Care a apărut într-un anumit timp și într-un anumit loc și Care a trăit în această lume.

Numele lui Pilat a fost inclus în *Crez* și pentru a demasca nedreptatea păgânilor. Legea romană este considerată ca una

dintre cele mai mari realizări ale popoarelor păgâne. Totuși, pe timpul când aceste atât de apreciate legi romane dețineau autoritatea în lume, Omul Inocenței a fost condamnat la moarte; și El a fost condamnat de către un reprezentant veritabil al acestei legislații, Ponțiu Pilat, procuratorul romanului Cezar. Aplicarea acestor legi în cazul Celui mai drept decât toți dreptii a dovedit nulitatea acestei „realizări perfecte” a păgânilor. Iată o cauză și mai importantă pentru care Dumnezeuul cerurilor a trebuit să coboare în lume El Însuși – pentru a mântui lumea din bezna păgânismului. De aceea menționarea numelui lui Pilat în *Simbolul Credinței* are ecoul unei condamnări veșnice nu numai a executorilor legilor păgâne, ci și a legilor păgâne în sine.

El „a pătimit și S-a îngropat”, spun Sfinții Părinți de la Niceea. Veți întreba de ce au crezut ei necesar să adauge aceste cuvinte, când deja s-a spus că El „S-a răstignit”. Când cineva este răstignit și pironit pe cruce, cine se mai poate îndoi de pătimirea Sa? Și când cineva își dă ultima suflare pe cruce, nu e ceva firesc și obișnuit totodată să fie îngropat? Un om cu judecată nu s-ar îndoi. Pentru un om rațional, acest lucru e pe

cât de normal, pe atât de clar. Dar oamenii iraționali sunt roși de îndoială. Ei cred că se măresc pe ei înșiși umilindu-L pe Hristos. Ei cred că, judecându-și Judecătorul, vor scăpa de judecată. Au existat oameni iraționali care susțineau că Domnul nu a simțit nici o durere pe cruce. Ei spuneau că Hristos a fost un om iluzoriu și, ca atare, El nu putea simți chinul și durerea. De parcă ei nu ar fi auzit strigătele de agonie ale Fiului lui Dumnezeu în Grădina Ghetsimani: *Tată, dacă este cu putință, depărtează de la Mine paharul acesta!* (Mt. 26, 39), și ca și cum inima lor împietrită nu s-a cutremurat la auzul strigătului Său de durere când Se afla pe cruce: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?* (Mt. 27, 46). O, oameni nedrepti, pentru ce nu credeți în patima Celui mai mare Pătimitor al tuturor timpurilor? De ce negați durerea Celui care a făcut pământul să se cutremure și soarele să se întunece? De ce s-a împietrit inima voastră în fața durerii care face pietrele să crape? Aceste pietre vor mărturisi împotriva voastră în Ziua Răsplății, în acea temută zi.

Binecuvântați sunt cei doi oameni, Iosif și Nicodim, pentru că s-au dovedit plini de râvnă în fața trupului mort al Domnu-

lui. Ei l-au coborât de pe cruce cu teamă reverențioasă, l-au învelit cu grijă în pânză impregnată cu uleiuri mirositoare și l-au îngropat cu mare cinste într-un mormânt. Și au venit iudeii, și au pus mormântul sub pază, și l-au pecetluit. Au cerut gărzi și de la Pilat pentru a veghea mormântul, ca nu cumva trupul mort al lui Hristos să fie furat de cineva. Așa s-au petrecut lucrurile, și toate acestea sunt crezute de oamenii cu judecată. Dar au fost și oameni iraționali, care au inventat o poveste ce spune că până la urmă trupul Domnului nu a fost îngropat, ci doar ascuns. Plecând de la această poveste, scriitorii oportuniști au inventat altele nedrepte și neadevărate.

Însă tot acest neadevăr și această nedreptate îndreptate împotriva Mântuitorului lumii au fost prorocite dinainte de către Sfântul Duh, Care a luminat și a inspirat pe Sfinții Părinți de la Niceea. De aceea, El i-a îndemnat să scrie cuvintele „a pățimit și S-a îngropat”, după cuvântul „răstignit”; așa încât voi și urmașii voștri, o, aleșilor, să puteți cunoaște adevărul despre Domnul și Mântuitorul vostru pentru totdeauna și să puteți lupta împotriva neadevărului cu adevărul.

Așa au exprimat Sfinții Părinți credința noastră în Domnul, Mântuitorul, Răscum-părătorul și Regeneratorul neamului ome-nesc, Care din dragoste a pățimit pentru cei păcătoși. Dar oamenii nemulțumiți, egoiști și fără suflet nu pot accepta această credință. Cum ar putea fi ea acceptată de către cei ce îngroapă icoana lui Dumnezeu din ei în pământ și se transformă în morminte pentru sufletele lor?

Cu adevărat, aceștia nu vor intra în Împărăția veșnică a lui Dumnezeu, ci vor fi predați focului nestins.

Aceasta este credința sufletelor recunos-cătoare. Trăind în această vale a durerii și a terorii, ele fac bine fără a aștepta să li se răs-pundă cu bine. Ele recunosc spinii acestui câmp care este lumea, și au mare grijă ca urma lăsată de ele în această lume să nu fie plină de spini. Ele păstrează tăcerea când aud remarcă sarcastică: „Toți ceilalți sunt spini; chiar credeți că voi puteți fi trandafiri?” Și, pe ascuns, acești oameni plâng pentru frații lor care se străduiesc cu încăpățânare să-și lase urma lor în această lume spinoasă. Un singur spin este drag inimii lor, unul sin-gur: cel pe care a călcat piciorul delicat al Fiului lui Dumnezeu și sub care s-au desfă-

cut trandafiri. Cei cu inima recunoscătoare văd acești trandafiri și se lasă pătrunși de mireasma lor – vai, unica mireasmă plăcută, dătătoare de viață în mijlocul duhorii de putreziciune și de moarte!

Sufletele recunoscătoare privesc și văd mulți alți spini în afara căii lui Hristos. Ei văd spinii plini de amărăciune din grădina Maicii Domnului, scăldată toată în lacrimi, dar împodobită din belșug cu trandafiri albi. Și privind, ei văd și multe alte grădini mai mici, grădini ale dreptilor și ale celor ce au suferit pentru dreptate, tulpini de spini împodobite cu diferite flori. Și când mirosoarele acestor flori, ei observă că toate se aseamănă lui Hristos și împrăștie mireasma puternică și dătătoare de viață a lui Hristos. Și un simțământ de grațitudine față de Grădinarul ceresc inundă și se revarsă din inimile lor. Și ei se străduiesc din toate puterile să transforme viața lor și viața fraților lor într-o floare, într-un vlăstar al lui Hristos cel Răstignit.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, și credința strămoșilor voștri care I-au fost recunoscători lui Hristos până la moarte. Fie aceasta și credința copiilor voștri din generație în generație, până

TĂLCUIREA CREZULUI

la sfârșit, până la Ziua Judecății lui Hristos, zi în care florile vor fi alese, iar spinii neroditori vor fi aruncați în foc! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost rușinată niciodată. Aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Răsplății fețele lor vor străluci ca soarele și aceștia se vor asemăna lui Dumnezeu. Și ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și a înviat a treia zi,
după Scripturi”*

Aleșilor, Hristos S-a înălțat! Pământul nu-L poate dăuna și nici mormântul nu-L poate închide. Înălțate să fie sufletele voastre, a celor plini de binecuvântarea lui Hristos! Să lumineze icoana lui Dumnezeu din voi, cei curățați de țărână și mântuiți din decăderea aducătoare de moarte! Bucurați-vă și vă veseliți, căci Mesia al vostru, Unul și Unicul, a biruit moartea, această teroare a tuturor celor născuți pe pământ!

Miraculoasa ridicare din mormânt a Domnului Hristos a fost în totală concordanță cu apariția Sa miraculoasă în lume. Ea corespunde cu nașterea Sa extraordinară din cea mai nevinovată Fecioară, cu lucrările Sale pe pământ, cu înțelepciunea și mila Sa cerească, cu răbdarea și demnitatea în fața nedreptății și a torturii la care a fost supus și cu iertarea dumnezeiască a celor care L-au pironit pe

cruce. Toate acestea sunt în perfectă armonie. Toate se aseamănă și corespund una celeilalte. Așa cum se poate afla natura întregii mări după o singură picătură de apă, tot așa se poate cunoaște întregul caracter al lui Hristos după un singur eveniment din viața Sa. Întregul Său caracter reprezintă un miracol continuu, care se compune în mod organic din nenumărate miracole. El este Mântuitorul vostru atotputernic, o, purtătorilor de Hristos, Care v-a binecuvântat de pe cruce, din mormânt, din afara mormântului.

Învierea este ca o piatră prețioasă dintr-un lung șirag de nestemate, șirag ce simbolizează viața Domnului pe pământ. Această piatră prețioasă are aceeași frumusețe, aceeași valoare neprețuită, aceeași finețe ca și celelalte din șiragul divin al lui Hristos. Învierea Sa este firească, ținând seama de realitățile veșnice pe care le-a revelat El prin toate lucrările Sale și prin întreaga Sa personalitate. În zorii celei de-a treia zi, Atotputernicul Domn S-a ridicat din morți și S-a arătat Maicii Sale Sfinte, mironosițelor și Apostolilor (cf. Mt. 28; Mc. 16; Lc. 24; In 20 și 21; I Cor. 15, 16). După aceasta, S-a înfățișat ucenicilor și prietenilor Săi timp de 40 de zile (cf. Fapte 1). Mai târziu i S-a arătat lui Saul, dușmanul și prigonitorul Său (cf. Fap-

te 9). Așadar, mai întâi El S-a înfățișat prietenilor și celor ce-L urmau, adică primilor membri ai Sfintei Sale Biserici, pentru a-i întări, și mai apoi dușmanilor Săi. Acestora din urmă li S-a arătat atât pentru a-Și apăra Biserica, cât și pentru a le arăta milă dușmanilor Săi, așa cum a făcut-o și pe cruce. Căci El „iubește pe cei drepti, arată milă față de păcătoși” și dorește ca toți oamenii să cunoască adevărul și să fie mântuiți.

Domnul înviat S-a înfățișat în continuare multor bărbați și femei martirizați în numele Său. S-a arătat unor bărbați demni de cinstire și unor femei și fecioare sfinte de-a lungul întregii istorii a Bisericii, până în zilele noastre. S-a arătat și celor treji, și în vis, în războaie și în închisori, lângă paturile bolnavilor în vremuri de restriște, atunci când puterea omenească nu mai putea face nimic. S-a arătat în cocioabe săracilor, în altare strălucitoare sfintei sale preoțimi, precum și în ascunzători ale păcătoșilor pocăiți. S-a arătat doar acolo unde credința puternică și rugăciunile rostite cu lacrimi L-au chemat și unde apariția Sa era indispensabilă. La ce bun să le enumerăm? Prezența Sa vie este constant resimțită de către cei cu adevărat aleși, de către cei ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. Gândiți-vă care au fost

ultimele cuvinte pe care Domnul Cel Înviat le-a spus celor ce-L urmau: *Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului. Amin* (Mt. 28, 20). Amin să fie, o, Doamne! „După Scripturi”, așa cum au scris inspirații autori ai Scripturilor, după cum au prezis profeții lui Dumnezeu, așa s-a întâmplat. A fost scris de profeți: *Că nu vei lăsa sufletul meu în iad și nu vei da pe un cuvios al Tău să vadă stricăciunea* (Ps. 15, 10). Și iarăși este scris și prorocit: *Să Se scoale Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui* (Ps. 67, 1).

Dar, pe lângă multele prorociri despre învierea lui Hristos din Vechiul Testament, acest eveniment maiestuos a fost exprimat în mod simbolic și prefigurativ prin destinele multor bărbați drepți.

Astfel, soarta dreptului Avraam, care a fost în pericol de moarte de multe ori, în mâinile dușmanilor mai puternici, și care a ieșit viu și victorios reprezintă o prefigurare a biruinței lui Hristos la înviere. Isaac, cel care a stat sub cuțitul tatălui său și a fost salvat, este o altă prefigurare. Încă una este cea a Profetului Iona, care a petrecut trei zile în burta unei balene și apoi a fost aruncat afară viu. Asemănătoare au fost și viețile multor bărbați drepți, precum Noe, Moise, Iosif, regele David, Prorocii Ilie și Daniel, cei trei

tineri din cuptorul încins, multpătimitorul Iov și alții, care, fiind oprimați de nedreptatea inumană și diabolică, au ieșit în final biruitori în toate și au atins slava păstrând nestrictă icoana lui Dumnezeu din ei. De aceea Sfinții Părinți de la Niceea au afirmat că Domnul Hristos S-a ridicat din morți, „conform Scripturilor”. Căci o întâmplare prezisă dinainte este mult mai convingătoare pentru oameni decât una neprevăzută.

Și în Evangheliile Sfinții Apostoli au arătat cum Însuși Domnul Și-a prezis propria înviere ucenicilor Săi în multiple ocazii. Ori de câte ori Domnul prezicea suferința și moartea Sa, prezicea în același timp și slăvita Sa înviere (cf. Mt. 16, 21; 17, 23; 20, 19; 26, 32; Mc. 8, 21; 9, 9-31; 10, 34; 14, 28; Lc. 9, 22; 18, 33; In 2, 19-22). Și toate s-au întâmplat după cum a fost prorocit. Domnul și Mântuitorul vostru a fost torturat, răstignit, îngropat, mort, dar a treia zi El S-a ridicat din morți plin de slavă.

Iubirea este de neînfrânt, izvorul său este în ceruri, împărăția sa este veșnică, umbra sa este pe pământ și lipsește din iad. Vai, cât de puternică este această umbră! Iubirea adevărată, iubirea ce palpăie în inima veșnicei paternități și filiații a lui Dumnezeu, iubi-

rea pe care Hristos a adus-o pe pământ — această iubire este atotputernică. Satana împreună cu păcătoșii s-au bucurat nebunește de moartea lui Mesia. Satana și-a primit nebunia atunci când a pierdut total icoana lui Dumnezeu din el. De unde ar fi putut el să știe? Cum ar fi putut el să simtă atotputernicia iubirii dumnezeiești? Puterea acestei iubiri este incomparabilă, nemăsurată și nemărginită. Pământul ar fi explodat dacă Hristos nu S-ar fi ridicat de pe el, căci nu e în stare să-L țină înăuntrul său. Aceasta este puterea iubirii cerești veșnice și adevărate. Forța iubirii nu poate fi descrisă. Cu această iubire arzândă, Împăratul cerurilor a vizitat pământul, a suportat toate umilirile și torturile și în final a înviat. Prin forța Sa sunt vindecate infirmitățile, sunt alungați demonii, sunt tratate bolile, sunt liniștite furtunile și întreaga natură este nevoită să se supună. Această iubire este cu adevărat făcătoare de minuni și, oriunde apare, în orice loc și în orice timp, ea face minuni.

Aceasta este credința copiilor lui Dumnezeu, o, copii împărătești, copii adoptați de Dumnezeu prin puterea iubirii lui Hristos! Cei ce urăsc și cei ce fac rele, care Îl disprețuiesc pe Dumnezeu și pe oameni, care se împovărează singuri cu păcatele lor

și pun aceste lanțuri în mâinile demonilor din iad, nu pot accepta această credință. Aceasta este credința sufletelor pure și luminoase, a celor care-L iubesc pe Dumnezeu și pe oameni. Ei acceptă această credință și pătimesc pentru ea urmând exemplul lui Hristos. Dragostea le ușurează suferințele și le îndulcește amarul. Ochii lor rămân încețoșați în fața tuturor bogățiilor amăgitoare ale acestei lumi; dar vederea lor sufletească, spălată și luminată de lacrimi, străbate cu ușurință până acolo de unde izvorăște iubirea veșnică. Bindecuvântați vor fi aceștia în Ziua Judecării, în temuta zi a răsplății lui Dumnezeu. Ei vor supraviețui acelei zile și se vor încălzi la inima iubirii veșnice.

Nu este aceasta și credința voastră, purtătorilor de Hristos, și a celor mai slăviți strămoși ai voștri? Fie aceasta și credința copiilor voștri! Aceasta este credința ce nu a fost niciodată rușinată, credința ortodoxă – amară ca moartea, vindecătoare ca un balsam ceresc, luminătoare ca învierea. Cu adevărat, aceasta este credința sufletelor mari, a poporului ales, care poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Judecării a Celui Înviat Mesia, lor li se va arăta milă și vor fi numiți „bindecuvântați”.

*„Și S-a înălțat la ceruri și
șade de-a dreapta Tatălui”*

Cea mai măreață persoană a vizitat Pământul și a plecat. Și toate celelalte legate de Ea au fost miracole. Acest miracol s-a răspândit asupra întregii planete. Și multe sute de generații, pe parcursul a 19 secole încheiate, au vorbit despre acest vizitator mai mult decât de oricine altcineva în această lume. Cea mai mare minune este că toate aceste generații au vorbit despre El nu ca de un fost vizitator, ci ca despre un contemporan. Chiar și azi, generația noastră vorbește despre El ca despre un contemporan, precum și ca despre un mai vechi vizitator. Veșnic vechi și veșnic contemporan. Este miracolul niciodată repetat pe parcursul istoriei omenirii. Personalitatea acestui vizitator era extraordinară, incomparabilă și imposibil de înțeles pentru o ființă umană.

Mulți se întrebă cu uimire: Cine este El? Noi Îl cunoaștem și nu-L cunoaștem. Îl primim cu luare-aminte din depărtare și-L primim de alături. Sufletul Său e printre noi, autoritatea Sa e deasupra noastră. Numele Său ne aduce speranță, liniște și bucurie. Cine este El?

Acest extraordinar vizitator al pământului este Împăratul împărăției cerești prefăcut în om, în om adevărat. După cum Învierea Sa din mormânt e conformă cu puterile Sale, la fel și Înălțarea Sa la ceruri e pe măsura măreției Sale: *Ieșit-am de la Tatăl și am venit în lume; iarăși las lumea și Mă duc la Tatăl* (In 16, 28). Ce poate fi mai limpede decât aceasta?

Ce poate fi mai limpede decât faptul că un fiu ar trebui să se grăbească să ajungă înapoi la tatăl său după ce a îndeplinit voința acestuia? Oare nu este normal ca un împărat să se întoarcă în împărăția sa după ce a ieșit victorios din război? Și un semănător să se întoarcă acasă după ce a semănat câmpul său? Și un învățător să se retragă în locuința sa după ce a împărtășit cunoștințele sale? Și un păstor să se îndrepte spre locul de unde a pornit după ce a găsit oaia pierdută? Și un preot să se reîntoarcă după ce a binecu-

vântat o casă? Și un lucrător să-și afle odihna după ce și-a încheiat lucrul? Și Domnul Hristos a coborât în lume ca Fiu, ca Împărat, ca Semănător, ca Învățător, ca Păstor, ca Preot, ca Lucrător. Îndeplinindu-Și sarcina, misiunea în lume, e normal și logic să Se întoarcă în Împărăția cerurilor din care a coborât pentru oameni.

Înălțarea Domnului, biruitor, la ceruri, a fost la fel de miraculoasă ca și coborârea Sa din ceruri. Născut în mod miraculos din Sfânta Fecioară și din puterea lui Dumnezeu, El S-a înălțat în mod miraculos la ceruri, prin puterea Sa dumnezeiască, în fața Sfintei Sale Maici și a ucenicilor Lui. Înălțarea Sa a fost și rațională, și mărturisită. A fost logică, bazându-se pe cea mai înaltă rațiune – cea cerească; și a fost întărită de martori oculari ce au trecut de bunăvoie prin suferințe pentru mărturia lor.

Au fost mulți martori – cine ar putea să-i enumere pe toți? Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu scrie referitor la Înălțarea Domnului: *Deci Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei, S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu* (Mt. 16, 19). Sfântul Luca, tălmăduitorul, ne oferă o relatare mai detaliată asupra acestui eveniment măreț, spunând: Și

acestea zicând, pe când ei priveau, S-a înălțat și un nor L-a luat de la ochii lor. Și privind ei pe când El mergea la cer, iată, doi bărbați au stat lângă ei îmbrăcați în haine albe, care au zis: Bărbați galileeni, de ce stați privind la cer? Acest Isus Care S-a înălțat de la voi la cer astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer (Fapte 1, 9-11; Lc. 24, 52). În timpul acesta vedem îngerii lui Dumnezeu, ca și la conceperea și nașterea Mântuitorului, în timpul postirii de după botez, în timpul agoniei Sale în Grădina Ghetsimani și la Învierea Sa glorioasă. Oștirea cerească a fost întotdeauna lângă Împăratul său și îngerii au putut fi văzuți de oameni oricând Împăratul a considerat de cuviință.

Și iarăși psalmistul a vorbit, prorocind: *Ridicați, căpetenii, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice, și va intra Împăratul slavei! Cine este acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei (Ps. 23, 7-9). În altă parte spune iarăși: Zis-a Domnul Domnului Meu: „Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale” (Ps. 109, 1). Chiar Domnul, martorul tuturor martorilor, a prezis propria Sa înălțare la ceruri și mărirea Sa ulterioară. Și a prezis aceasta în momentul celei*

mai mari umiliri, când iudeii L-au scuipat și L-au pălmuit în palatul marelui preot. El a prezis cu aceste cuvinte sfinte: *Și vă spun încă: De acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta puterii și venind pe norii cerului* (Mt. 26, 64; Lc. 22, 69). Ce mărturie mai e necesară oamenilor pe lângă aceasta? Nici un neadevăr nu poate fi aflat în spusele lui Mesia, nici privitor la cele spuse despre trecut, nici la cele prezise pentru viitor.

Totuși există mai multe mărturii, confirmate de sângele martirilor, pentru ca sufletele voastre să fie și mai îndestulate de adevăr. Sfântul Petru mărturisește referitor la Hristos: *Care, după ce S-a suit la cer, este de-a dreapta lui Dumnezeu, și se supun Lui îngerii și stăpâniile și puterile* (I Pt. 3, 22). Sfântul Pavel a fost răpit până la al treilea cer și, contemplând minunile cerești, el mărturisește că Tatăl L-a așezat pe Fiul Său *de-a dreapta Sa în ceruri; mai presus decât toată începătoria și stăpânia și puterea și domnia și decât tot numele ce se numește, nu numai în veacul acesta, ci și în cel viitor. Și toate le-a supus sub picioarele Lui* (Efes. 1, 20-22; Evr. 12, 2; Col. 3, 1). Un martor similar al acestora este și Sfântul Ștefan, arhidiacon și martir: *Iar Ștefan, fiind plin de*

Duh Sfânt și privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu și pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu. Și a zis: „Iată, văd cerurile deschise și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Fapte 7, 55-56). Și Sfântul Andrei al Constantinopolului a văzut pe Domnul în slavă în ceruri. Și la fel li s-a întâmplat multor altor sfinți, în special martiri, cărora Domnul li S-a arătat pentru ca ei să poată suporta torturile.

Și așa Mesia și Mântuitorul nostru, Unul și Unicul, S-a ridicat la ceruri după ce coborâse ca vizitator. El S-a înălțat la Împărăția Sa de origine, veșnică și nemuritoare, unde a pregătit câte un loc pentru cei din cealaltă împărăție a Sa care Îl urmează, cei ce formează Biserica Sa de pe pământ.

De aceea, aleșilor, nu așteptați un alt mesia care să vină, să fondeze o împărăție pământească pentru voi și care să domnească peste pământ. Un astfel de mesia este așteptat de către necredincioși, care au întunecat icoana lui Dumnezeu din ei. Acești nefericiți nu știu că un astfel de mesia nu este adevăratul Mesia, ci unul fals. Căci oricât de măreață și de durabilă ar fi o împărăție pământească, în cele din urmă aceasta va ajunge la sfârșit, la fel ca toate ce-

lelalte, supuse lumii și timpului. Și, odată cu sfârșitul, vin necazul și plângerea.

Oare ar putea o astfel de domnie să aducă mulțumire sufletelor și pace inimilor voastre? Ar putea un astfel de mesia să fie cel după care tânjește inima voastră? Unicul și adevăratul Mesia a spus: *Împărăția Mea nu este din lumea aceasta* (In 18, 36). Adevăratul Mesia este mai presus de toate și mai minunat decât orice închipuire a oamenilor. Împărăția Sa se întinde în afara timpului, în afara celor schimbătoare și trecătoare. Ea este împărăția veșnică, nesfârșită și nemuritoare.

Există un singur Mesia de acest fel – Domnul nostru Iisus Hristos, Unul-Născut, Fiu al lui Dumnezeu, Împărat și vizitator, născut pe pământ din cea mai nevinovată fecioară, Maria, răstignit pentru noi în timpul lui Ponțiu Pilat, Cel ce a pățimit, a fost îngropat, a înviat și S-a ridicat la ceruri, unde stă cu mărime de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl. Aceasta este credința sfinților, credința celor ce s-au biruit pe ei și și-au făcut gândul și inima să se înalțe spre cerurile strălucitoare. Cu ajutorul acestei credințe ei și-au învins patimile, și-au făcut gândul și inima să se înalțe spre ceruri și au devenit sfinți. Ei sunt rodul acestei credințe,

cel mai sănătos rod văzut vreodată pe pământ. Desfrânații, care-și târăsc gândul și inima prin mocirlă, nu pot accepta această credință. Doar cei ce se înfrânează și se stăpânesc se apropie de înălțimile cerești, cei pentru care rugăciunea este o dulce desfățare a sufletului. Cei ce oferă milostenie și iertare celor căzuți sunt întăriți de această credință. Ei se gândesc neîncetat la temuta Judecată, de aceea Judecata nu va fi de temut pentru ei. Ei vor fi numiți copii ai lui Dumnezeu, copii împărătești. Ei vor domni întru vecie împreună cu Domnul înălțat și se vor încălzi la inima iubirii veșnice a paternității lui Dumnezeu.

Nu este oare aceasta și credința voastră, purtătorilor de Hristos, și credința celor mai sfinți strămoși ai voștri? Aceasta să fie și credința copiilor voștri, din generație în generație! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost rușinată niciodată, adâncă precum adâncul mormântului și înaltă ca înaltul cerului. Ea predică pocăința și curățirea de păcate. Este acceptată și păstrată de către oamenii cu adevărat aleși, de către cei ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. În Ziua Judecății lor vor fi miluiți și vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și iarăși va să vie cu slavă,
să judece viii și morții,
a Căruia împărăție
nu va avea sfârșit”*

Vi se cere vigilență – și vigilența este alertă, stare de veghe și așteptare. Vegherea asupra propriei persoane, asupra gândurilor, dorințelor și faptelor tale – aceasta este regula strictă a credinței tale. Alerta ascute vederea spirituală, pentru ca aceasta să poată vedea și distinge binele de rău și să poată ști cine intră în inima și în gândurile tale. Veghind, se poate respinge un dușman și accepta un prieten. Așteptarea întărește dragostea și conștiința curată. Cui îi este adresată această așteptare? Celui Iubit, Celui Preaiubit, Celui a cărui dragoste v-a adus pe voi în această lume și a cărui dragoste vă va întâmpina în cealaltă lume. Și iată, El a promis să revină. Suflete-

le oamenilor tremură în fața acestei promisiuni ca dragostea ce tremură în așteptarea iubitului.

Această așteptare întărește dragostea și conștiința curată. *Drept aceea privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului* (Mt. 25, 13). Acestea sunt cuvintele Sale, cuvinte ce vă previn. Să nu fiți ca cele cinci fecioare neînțelepte, care în nebăgarea lor de seamă au fost luate prin surprindere și alungate. El vine din nou – rămâneți treji și vegheați!

El a venit odată; va veni iarăși. Prima oară a venit cu umilință. A doua oară va veni cu mărire. Prima oară venit ca Răscumpărător al lumii; a doua oară va veni ca Judecător al acesteia. Diferența dintre prima și a Doua Venire a Sa este foarte mare. Când a venit prima oară, El a petrecut 33 de ani pe pământ. A Doua Venire a Sa va dura foarte puțin: *Căci precum fulgerul iese de la răsărit și se arată până la apus, așa va fi și venirea Fiului Omului* (Mt. 24, 27). Astfel, a Doua Venire a Domnului va fi neașteptată și la fel de bruscă precum fulgerul. Din această cauză El i-a prevenit pe toți: *Privegheați deci, că nu știți în care zi vine Domnul nostru* (Mt. 24, 42). Prima oară El a venit ca

un semănător și a ușurat suferința. A doua oară El va veni ca un culegător iute. Și după cum culegerea viei este o muncă scurtă în comparație cu multele munci ce sunt cerate, de la plantat până la strângerea recoltei, așa va fi și cea de-a Doua Venire a Sa în comparație cu prima – scurtă și rapidă. Vai, cât de neașteptată va fi ea!

De aceea vi se cere vigilență și trezvie a sufletului, veghere și așteptare.

A Doua Venire a Domnului va fi plină de slavă, scăldată într-o lumină nemaivăzută. *Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului și vor plânge toate neamurile pământului și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și cu slavă multă* (Mt. 24, 30). Într-adevăr, venirea Sa va fi demnă de Împăratul împăraților. Înaintea Sa, în spatele Său și în jurul Său vor trâmbița cete îngeresti. Sunet asurzitor va răsună din trâmbițele îngerilor și foc și pară va ieși din ele. *Și va trimite pe îngerii Săi, cu sunet mare de trâmbiță, și vor aduna pe cei aleși ai Lui din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor până la celelalte margini* (Mt. 24, 31).

Așa descrie Domnul a Doua Venire a Sa, iar Prorocul Său Daniel, pe care nici iudeii

nu-l pot contrazice, o descrie astfel: *Tronul Său, flăcări de foc; roțile lui, foc arzător. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; mii de mii îl slujeau și miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise* (Dan. 7, 9-10).

Și Sfântul Său Apostol o descrie astfel: *Drept este înaintea lui Dumnezeu să răsplătească cu necaz celor ce vă necăjesc pe voi. Iar vouă, celor necăjiți, să vă dea odihnă, și nouă, la arătarea Domnului Iisus din cer, cu îngerii puterii Sale în văpaie de foc, osândind pe cei ce nu se supun Evangheliei Domnului nostru Iisus. Ei vor lua ca pedeapsă pieirea veșnică de la fața Domnului și de la slava puterii Lui, când va veni să Se preamărească întru sfinții Săi și să fie privit cu uimire de către toți cei ce au crezut* (II Tes. 1, 6-10).

Venirea Judecătorului va fi neașteptată, cu putere și slavă. *Și Judecata Sa va fi așa cum El Însuși a prezis-o și a descris-o* (Mt. 25, 31 și urm.). El va împărți toți oamenii, la dreapta și la stânga Sa, așa cum păstorul separă oile de capre. Celor din dreapta Sa Dreptul Judecător le va spune: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii!” Iar celor din stânga Sa le va spune: „Duceți-vă de la

Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui!” Criteriul după care El va judeca va fi simplu și clar. Îi va invita pe primii la viață veșnică și la binecuvântare; „Căci, va zice El, flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine.” Atunci când dreptii Îl vor întreba când L-au văzut ei la nevoie și L-au ajutat, Dreptul Judecător va răspunde: „Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut.”

Iar pe ceilalți, care vor sta în stânga Sa, Dreptul Judecător îi va trimite la chinurile veșnice, în focul pregătit pentru diavol și pentru îngerii săi. Atunci când aceștia Îl vor întreba când L-au văzut vreodată căzut la nevoie, ca să-L ajute, Dreptul Judecător va răspunde: „Adevărat zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut.”

Cercetați, aleșilor, și vedeți cum Domnul Hristos Se identifică pe Sine cu cei ce pătimesc în lume. El îi numește cu milostivire frații Săi mai mici. Ați refuza vreodată

să dați pâine fraților lui Hristos? Să știți dar că oricine refuză să le-o dea lor, refuză să o dea Lui. La Judecată acestea vor fi descoperite și El va judeca cu dreptate.

Când se va sfârși Judecata, va începe pentru cei drepti o domnie nesfârșită și veșnică. Atunci cei drepti vor străluci ca soarele în împărăția Tatălui lor (cf. Mt. 13, 43). Toate celelalte împărății vor fi dărâmate și orice stăpânire și putere se vor risipi ca ceața în fața soarelui; va rămâne doar Împărăția Sa, fără hotare sau teritorii învecinate. Chiar și prorocul, pe care până și iudeii îl recunosc, a prezis și a văzut într-o viziune: *Stăpânirea Lui este veșnică, stăpânire care nu va trece, iar împărăția Lui nu va fi nimicită niciodată* (Dan. 7, 14). Și împărăția Sa va fi mai durabilă decât însuși cerul văzut și pământul; căci scris este că cerul și pământul vor trece, iar împărăția Sa va rămâne (cf. Mt, 24, 35; Mc. 4, 31; Mc. 4, 31).

Cu o astfel de răspândire de lumină, cu astfel de putere și mărire va lua sfârșit drama divino-umană ce a început într-o peșteră rece din Bethleem. Astfel va crește și se va înălța grăuntele de muștar (cf. Mt. 13, 31-32) și se va transforma în pomul vieții, care va cuprinde întreaga lume văzută și

nevăzută. De aceea lăsați sufletele voastre să se bucure, o, dreptilor, dacă în această viață pătimiți ceva în numele lui Iisus sau îndurați umilire pentru Judecata Sa.

Fiecare zi de suferință, de necaz și de umilire vă va aduce veacuri și veacuri de fericire, căci voi veți fi răsplătiți cu cetățenia îngerească în Împărăția Sa. Cine se aseamănă lui Iisus în suferință se va asemana Lui și în slavă. Rănile și lacrimile voastre, ascunse acum, vor fi luminate de un soare ce nu apune niciodată. Înfrângerile voastre iluzorii pentru binele Sfintei Sale Evanghelii se vor transforma în victorie triumfătoare ce nu va fi vestită de oameni, ci de îngerii lui Dumnezeu prin răsunetul trâmbițelor.

Mai bine este pentru cei nedrepti să tremure și să plângă acum decât la Judecată. Dar voi, purtătorilor de Hristos, bucurați-vă că Mesia al vostru este Judecătorul lumii, pentru că El va judeca cu dreptate. Aveți grijă, căci același Iisus,

– pe Care Irod a vrut să-L condamne la moarte încă din iesle;

– pe Care Iuda L-a trădat pentru 30 de arginți;

– pe Care mai-marii iudeilor L-au bătut și torturat;

- pe Care Pilat L-a declarat nevinovat și apoi L-a răstignit;
- Care a murit în agonie pe Golgota;
- Care a înviat cu slavă din mormânt a treia zi;
- Care S-a ridicat la ceruri după 40 de zile;

- și șade de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl,

- același Iisus va veni cu putere și cu slavă. El va veni ca Judecător suprem al lumii, să judece viii și morții. El va veni ca Împărat nemuritor, pentru a deschide celor drepti împărăția nemuritoare. În această împărăție dreptii vor străluci ca soarele.

Aceasta este credința dreptilor, a celor blânzi și smeriți, care urmează neînfricați calea dreaptă. Această credință nu poate fi acceptată de cei a căror inimi urmează ochilor lor. Această credință este iubită de către cei ce cunosc măreția lui Dumnezeu și dreptatea veșniciei Sale. Pentru ei este o bucurie să mediteze la măreția Dumnezeului nemuritor, învăluți fiind de duhoarea morții din jurul lor. Și este o bucurie pentru ei să pășească pe calea dreptății, înconjurați fiind de nedreptate. Sublimul dumnezeiescului îi atrage și frumusețea dreptății îi captivează.

Ei pălesc pe calea dreptății, dar nu se bazează doar pe faptele lor, ci și pe îndurarea lui Dumnezeu. Cu cât sunt mai drepti, cu atât mai înfricoșați așteaptă judecata lui Hristos. Dar cei răi fac nedreptăți, pentru că nu se tem de judecata lui Hristos.

Binecuvântați sunt cei ce așteaptă venirea Domnului, cu putere și cu slavă, și îi ajută pe frații mai mici ai lui Hristos ca și cum L-ar ajuta pe Hristos Însuși!

Binecuvântați sunt cei ce caută spre Cel Iubit, spre Cel Preaiubit, cu trezvie, alertă, veghere și așteptare. Cu adevărat, ei Îl vor aștepta și-L vor întâmpina ca cele cinci fecioare înțelepte, iar El îi va conduce spre Rai, și ei vor domni cu El pentru totdeauna.

Oare nu este aceasta credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, și credința celor mai drepti strămoși ai voștri? Aceasta să fie și credința copiilor voștri din generație în generație! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor care poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În Ziua Judecării lui Hristos ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și întru Duhul Sfânt,
Domnul de viață Făcătorul,
Care de la Tatăl purcede;
Cel ce împreună cu Tatăl și
cu Fiul este închinat și slăvit,
Care a grăit prin proroci”*

Când un călător vede o lumină în noapte, se bucură și își îndreaptă pașii către lumină, fără a se întreba ce fel de foc este acela ce arde în depărtare. Cu cât se apropie, cu atât el începe să-și pună această întrebare.

Credința creștină i-a apropiat pe oameni de lumina veșnică a îndumnezeirii. De aceea creștinii își pun atâtea întrebări în legătură cu această misterioasă și fascinantă lumină – pentru că ei s-au apropiat foarte mult de ea. Cei ce sunt departe de această lumină își pun mai puține întrebări despre

ea. Semiții se miră cum iafeții pot crede în trei dumnezei¹.

Cine crede în trei dumnezei? Este oare posibil ca popoarele creștine, care au curățat atâtea continente și insule de politeism, să creadă în trei dumnezei?

Spuneți-le că voi nu credeți în trei dumnezei, ci în unul, Dumnezeu cel Unic, Viu și Adevărat, dar că Mesia al vostru a adus atât de aproape lumina veșnică, încât voi distingeți trei flăcări. Trei flăcări veșnice – un singur foc. Trei maiestăți – un singur Împărat. Trei miracole – o singură taină. Trei ipostasuri – o singură Ființă. Trei persoane – un singur Dumnezeu. Marele nume: Sfânta Treime. Sfânta Treime în Unul. Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, întotdeauna și pentru totdeauna un singur Dumnezeu.

În fața acestei taine dătătoare de viață, serafimi și heruvimi își acoperă fețele sfinte, cu teamă sacră, cu avânt dumnezeiesc, într-o veșnică stare de dulceață inefabi-

¹ Conform tradiției popoarelor semite din Asia Mijlocie, evreii și arabii sunt descendenți ai fiului lui Noe, Sem, pe când iafeții (indo-europenii) sunt descendenți ai fiului mai mic al lui Noe, Iafet. De aici episcopul Nicolae menționează în mod retoric acuzația adusă creștinilor care cred în Sfânta Treime, de către iudei și musulmani (*n. trad.*).

lă. Și nenumăratele cete îngerești adunate în ceruri intonează imnuri, cu un tremur ușor slăvind măreția Dumnezeului Unic, Dumnezeului Viu: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot!”

Până și mărețul soare de pe bolta cerească reprezintă o trinitate în unitate: o masă de foc, lumină și căldură – toate aceste trei elemente nedespărțite între ele formează un singur soare. Fiecare atom de pe pământ reprezintă și el o tri-unime. Până și sufletul omului – icoana Dumnezeului treimic – este compus din trei puteri de bază, invizibile: afectul, intelectul și voința. Și toate acestea nu împart sufletul în trei suflete. Sufletul este unul și rămâne unul; puterile sale sunt trei și rămân trei, în unitate.

Dar lumea nu a cunoscut Sfânta Treime prin aceste ilustrări, umbre și simboluri ale naturii. Ea a ajuns la această cunoaștere prin revelare cerească. Domnul Iisus Hristos a afirmat aceasta. Prin El, neamul omenesc a ajuns să știe despre paternitatea Tatălui, filiația Fiului și purcederea Sfântului Duh. El ne-a adus pe noi, călători în noaptea, mai aproape de veșnica lumină. Și noi am început să vedem și să distingem trei în

unul: trei miracole într-o taină, trei ipostasuri într-o dumnezeire.

Tot de la Hristos am primit și credința noastră în Sfântul Duh, Dătătorul de viață, Care de la Tatăl purcede. Există multe duhuri rele și înșelătoare ale întunericului, divizate și slabe, dar există un singur Duh Sfânt. Popoarele și oamenii ce credeau odată în mulți dumnezei, credeau de fapt în aceste duhuri rele și înșelătoare. Doar adevărații monoteiști, care cred într-un singur Dumnezeu, pot crede într-un Duh Sfânt.

Duhul Sfânt este numit dătător de viață, pentru că El dă viață, înapoiază viață, aduce la viață și înviază. Când Dumnezeu a creat lumea, *Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor* (Fac. 1, 2). Când Dumnezeu a creat omul, El l-a creat din țărână, ... și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie (Fac. 2, 7). Apostolul lui Hristos scrie creștinilor: *Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi* (Rom. 8, 9). Dar pentru a nu confunda sufletul omului cu Duhul lui Dumnezeu, apostolul precizează diferența: *Duhul (lui Dumnezeu) Însuși mărturisește împreună cu duhul vostru că suntem fi ai lui Dumnezeu* (Rom. 8, 16). Și aceasta este fericirea voastră, purtătorilor de Duh.

La ce ar servi mărturia omenească, precum că sunteți fii ai lui Dumnezeu, dacă Sfântul Duh nu ar confirma El Însuși acest lucru? Și Sfântul Duh este dat tuturor celor ce-L cer de la Dumnezeu. Pentru a primi acest oaspete mult prea drag trebuie îngrijită și curățată casa sufletului. Așa spune Domnul nostru, biruitorul morții: *Deci dacă voi, răi fiind, știți să dați fiilor voștri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care Îl cer de la El!* (Lc. 11, 13). Acesta este cel mai mare dar pe care Dumnezeu îl oferă oamenilor. Căci atunci când dă Duhul Sfânt, de fapt El Se dă pe Sine. Există oare vreun dar mai mare ca acesta? Există oare o dragoste mai adâncă decât aceasta?

Cum S-a arătat Duhul Sfânt credincioșilor? Mai întâi ca ardoare în inimă. Aceasta apare în timpul rugăciunilor înflăcărate, ca o căldură puternică în tot corpul. Prorocul Ieremia aduce mărturie clară și adevărată în acest sens, pentru că El mărturisește din proprie experiență. Ieremia a avut de suferit multă batjocură și multe încercări, până când cuțitul i-a ajuns la os: *Dar iată, era în inima mea ceva ca un fel de foc aprins, închis în oasele mele, și eu mă sileam să-l înfrânez și*

n-am putut (Ier. 20, 9). Atât de irezistibil este Sfântul Duh al lui Dumnezeu într-o inimă curată în care a intrat!

Duhul Sfânt S-a mai făcut cunoscut și sub forma unei voci. Sfinții Proroci și Apostoli mărturisesc adesea auzul acestei voci mistice și totuși clare a lui Dumnezeu. Auzi, dar nu vezi cine vorbește.

Mai mult decât atât, Duhul lui Dumnezeu S-a arătat sub formă de porumbel. Aceasta s-a întâmplat la botezul Domnului Hristos în râul Iordan: *Și a mărturisit Ioan zicând: Am văzut Duhul coborându-Se din cer ca un porumbel și a rămas peste El* (In 1, 32). Porumbelul este un simbol al purității Sfântului Duh. Binecuvântate sunt sufletele pure, căci ele vor fi considerate demne pentru a fi vizitate de Sfântul Duh!

Dar cea mai măreață manifestare a Sfântului Duh din istorie a fost cea din a 50-a zi după Învierea lui Hristos, sub formă de limbi de foc. *Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc. Și din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt*

și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi (Fapte 2, 1-4). Așa a avut loc întemeierea Bisericii lui Hristos pe pământ, prin focul Sfântului Duh.

Așa Și-a îndeplinit Mântuitorul promisiunea făcută Apostolilor. El a îndeplinit-o într-un atare mod și cu așa o putere, cum Apostolii nu și-au imaginat vreodată. Cu adevărat, lucrările lui Dumnezeu depășesc înțelegerea umană.

Domnul a promis: *Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu poate să-L primească pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaște; voi Îl cunoașteți, că rămâne la voi și în voi va fi* (In 14, 16-17). Primul Mângâietor, Domnul Iisus, a fost mai mult decât o simplă mângâiere pentru credincioși. Însă iubirea lui Dumnezeu nu cunoaște limite, astfel că pentru oameni a fost trimis chiar și un al doilea Mângâietor.

În plus, Domnul Iisus Hristos a adus și El mărturie pentru Sfântul Duh spunând: *Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt pe Care-L va trimite Tatăl în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu* (In 14, 26). Și iarăși: *Iar când va veni Mângâietorul pe Care Eu*

Îl voi trimite vouă, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl porcede, Acela va mărturisi despre Mine (In 15, 26). Și iarăși: Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul; căci nu va vorbi de la Sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare va vesti. Acela Mă va slăvi (In 16, 13-14). Și această promisiune a fost îndeplinită la fel ca orice altă promisiune a adevăratului Mesia, o, purtătorilor de Hristos.

Sfântul Duh a fost promis – așa au aflat oamenii de existența Lui. S-a arătat și așa au crezut oamenii în El. Și rămâne printre credincioși, iar oamenii au ajuns să-L iubească pe Dumnezeu-Sfântul Duh.

Cum se naște lumina din soare și cum porcede căldura din soare – cunoașteți aceasta cu adevărat? Cum se naște un gând din inimă și cum puterea porcede din inimă – ați înțeles cu adevărat? Cum dar ați putea înțelege taina veșnică a nenăscutului Tată? Cum ați putea înțelege conceperea Fiului și porcederea de la Duhul Sfânt? Fiii oamenilor nu au fost niciodată în stare să pătrundă vreun adevăr oarecare despre Dumnezeul Preaînalt, dacă acesta nu le-a fost revelat lor de către Preaînaltul și nu l-au pătruns nici mai mult și nici mai puțin, ci atât cât le-a fost revelat el lor.

Ne-a fost revelat faptul că Sfântul Duh nu este o creație a lui Dumnezeu, ci chiar Dumnezeu. El este Domnul, Dătătorul de viață, a Căruia prezență creează viață, dă tărie, oferă înțelepciune și produce bucurie. El purcede veșnic de la veșnicul Tată. El este din aceeași esență cu Tatăl, din aceeași esență cu Fiul – de aceeași esență, de aceeași putere și de aceeași mărire. El diferă doar în privința persoanei. Un ipostas deosebit Îl distinge de Tatăl și de Fiul. Deci Lui I se cuvin aceeași închinare și aceeași slavă. Sfinții Proroci au vorbit prin El. În simpli pescari El a picurat înțelepciunea cerurilor. Bărbaților și femeilor celor neputincioși – martirizați pentru Hristos – El le dă putere de biruință mai tare decât moartea.

Sfântul Duh, Dătătorul de viață, Care purcede de la Tatăl, este Dumnezeu Adevărat din Dumnezeu Adevărat. El S-a descoperit și a lucrat. El Se revelează și lucrează în continuare. Cei cărora El li Se revelează și pe cei prin care El lucrează Îl cunosc. Aceștia nu cunosc esența Sa; ei Îl cunosc prin revelare și lucrare.

Credința în Sfântul Duh al lui Dumnezeu nu se bazează pe presupuneri, ci pe realitatea revelată, experimentată și mărturisită. Ori-

cine dorește să devină martor viu al acestei realități trebuie să facă eforturi pentru a-și curăța inima de păcat și a o tămâia cu rugăciune, înainte de a cugeta la vreo taină dumnezeiască. Și Sfântul Duh Se va revela lui, Duhul Adevărului și al vieții, Duhul înțelepciunii și fericirii, Duhul libertății și al adopției. Și acest Duh Sfânt va depune mărturie privitor la adevărul tuturor descoperirilor lui Hristos despre Dumnezeu, despre suflet, despre calea spre mântuire, despre împărăția veșnică a lui Dumnezeu. El depune mărturie pentru toate acestea precum a făcut-o și pentru sufletele Apostolilor și a Sfinților Părinți care au alcătuit *Crezul*.

Cunoașterea lui Dumnezeu ca Sfântă Treime a fost dezvăluită oamenilor prin Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. El nu ne-a oferit aceste cunoștințe sub forma unei învățături filosofice, ci sub forma manifestării și lucrării din partea Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh. Aceste arătări și lucrări ale Dumnezeului celui Viu prin cele trei ipostasuri ale Sale sunt reale. Este reală intervenția Tatălui prin voce la râul Iordan și pe Muntele Tabor. Reală este persoana înfățișată în mod miraculos a Fiului întrupat al lui Dumnezeu, precum și lucra-

rea Sa, patimile și învierea Sa. Reală este și manifestarea și lucrarea Sfântului Duh, în apostoli, în sfinți, în drepti și în întreaga Biserică a lui Dumnezeu de la începuturi până în prezent; pentru totdeauna și întotdeauna un Dumnezeu, un Împărat veșnic, o putere, o slavă, o iubire, o lumină, o fericire, o esență, un Dumnezeu.

Aceasta este credința înaintevăzătorilor care își îndreaptă privirea către focul din depărtare. Aceasta nu este credința celor orbi, care de-abia disting lumina soarelui. Pentru înaintevăzători această lumină fizică este întuneric prin care ei pălesc ca niște drumeți nocturni ațintindu-și privirea spre lumina din depărtare. Ei călătoresc fără a-și lua privirea de la această lumină mistică. Atât de puternică este această lumină, încât lumea le pare scufundată în întuneric. Și chiar dacă mistica lumină e departe, ea luminează cărarea lor în noapte și încălzește inimile lor, cu căldură minunată și cu bucurie. Și ei se bucură ca niște copii – ca niște copii ai acestei mari lumini. Și se grăbesc spre ea precum exilații care se îndreaptă spre ținutul de baștină. Ei înaintează curioși, din ce în ce mai mult, și nu se abat din cale. Și, plini de fericire, îi chea-

TĂLCUIREA CREZULUI

mă pe frații lor, rămași în urmă sau abătuți de la calea dreaptă, încurajându-i, liniștindu-i și ajutându-i să-și urmeze calea. Ei se grăbesc să ajungă cât mai departe cântând imn de biruință: „Pe aici, fraților, către Tatăl și Mântuitorul și Mângâietorul nostru! Strălucește asupra noastră, îndrumă-ne, încălzește-ne!”

Aceasta este credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri înaintevăzători. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la capătul călătoriei! Aceasta este credința verificată, pe vreme însorită și pe furtună; credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost niciodată rușinată. Aceasta este credința poporului cu adevărat ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. În înfricoșata zi a Judecării lui Hristos ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Întru una, sfântă, sobornicească
și apostolească Biserică”*

Călători, aveți grijă de arcă! Atunci când a venit potopul, Noe a fost salvat într-o arcă sigură. Potopul nebuniei și păcatului continuă fără de încetare. Din această cauză Iubitorul de oameni a construit arca salvării. Cereți-I arca Sa, și veți intra în ea.

Nu vă lăsați înșelați de mulțimea diferitelor nave, decorate și împodobite pe dinafară. Întrebați de puterea motorului și de îndemânarea căpitanului. Cel mai puternic motor și cel mai îndemânatic cârmaci se găsesc pe arca lui Hristos. Acest cârmaci este Însuși atotvăzătorul, atotputernicul Duh Sfânt.

Nu vă lăsați înșelați nici de către cei ce vă invită în bărcile lor noi și fragile, nici de cei ce vă oferă bărci doar pentru voi. Călătoria este lungă și furtunile periculoase.

Nu vă lăsați înșelați nici de către cei ce spun că de cealaltă parte a oceanului nu există un nou pământ, o lume nouă și că nu are rost să vă pregătiți pentru îndelungata călătorie. Ei vă invită să pescuiți la țarm. Cât de puține văd și cunosc aceștia! Cu adevărat, ei se pregătesc pentru distrugere și vă invită și pe voi la distrugere.

Nu vă lăsați înșelați, ci mai bine întrebați de arca Sa. Cu toate că pare mai puțin îmbietoare pentru ochi decât celelalte, totuși ea este mai tare și mai sigură. Chiar de nu are multe și felurite stegulețe, ci doar semnul crucii, să știți că viața voastră e în siguranță la bordul său. Și într-o călătorie pe mare prima și principala grijă ar trebui să fie siguranța vieții pasagerului.

Dacă credeți în Mântuitorul Hristos, o, purtătorilor de Hristos, credeți și în lucrarea Sa. Lucrarea Sa este Biserica, arca salvării. La bordul său navighează cete de mântuiți și de cei ce merg pe calea mântuirii. Domnul a pus la baza lucrării Sale credința, tare ca piatra, după cum Însuși a spus: *Pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui* (Mt. 16, 18). Și, cu adevărat, până în ziua de azi ele nu au biruit-o și nici de acum încolo nu o vor face.

Biserica este numită trupul lui Hristos: *Voi sunteți trupul lui Hristos* (Rom. 15, 5; I Cor. 12, 27). De aceea există o singură Biserică. Pentru că nu pot exista două trupuri cu un singur cap, iar Hristos este numit capul Bisericii (cf. Col. 1, 18). Drept aceea, un Hristos, un cap, un trup – o Biserică.

Chiar de există apostazii și erezii, de ce ar trebui să vă tulbure aceasta? Totul a fost prevăzut și prorocit, precum un cârmaci cu experiență prevede și spune călătorilor despre furtunile și pericolele ce-i așteaptă. *Căci trebuie să fie între voi și eresuri*, spune Apostolul, *ca să iasă la lumină cei lămuriiți* (I Cor. 11, 19). Dacă un grup de pasageri de la bordul arcei și-ar scobi o luntre pentru ei și ar coborî în mare să navigheze singuri, v-ați întrista, bineînțeles. Și chiar așa ar trebui. Exemplul lor, un exemplu de aruncare fără speranță și încăpățânată în brațele pericolului, întărește credința voastră în unica arcă de mântuire.

Biserica este numită sfântă. E limpede pentru voi de ce ea este numită sfântă. Mai întâi pentru că bazele ei au fost puse de Sfântul Sfinților. Apoi, pentru că Domnul a transformat-o, a răscumpărat-o, a curățat-o și a întărit-o cu propriul Său sânge sfânt și

preacurat. În al treilea rând, deoarece chiar de la început Sfântul Duh al lui Dumnezeu a îndrumat-o, a inspirat-o, a adus-o la viață. În al patrulea rând, pentru că toți membrii săi sunt numiți sfințiți, despărțiți de orice necurăție din această lume în care ei cresc și prin care călătoresc. În al cincilea rând, deoarece sfintele ceruri le sunt rezervate ca locuință veșnică. În al șaselea rând, pentru că în ea sunt mijloacele date de Dumnezeu prin care oamenii se sfințesc și se pregătesc pentru viața cerească. De aceea Biserica este numită sfântă.

Biserica mai este numită sobornicească (universală). De ce aceasta? Mai întâi, pentru că ea îi unește în Dumnezeu pe copiii întregului pământ, ai tuturor neamurilor, ai tuturor limbilor. Ea nu se adresează unei singure rase, nici unui singur neam, nici unei singure națiuni. Precum omul care stă la răscrucea drumului și îi invită pe toți călătorii la petrecerea Împăratului (cf. Mt. 22, 9), așa face și Biserica. La fel face și sfânta și universală Biserica: îi invită și îi unește pe toți fiii și fiicele oamenilor, spre mântuire. Și nu refuză pe nimeni dintre cei ce nu o resping pe ea. Aceasta este diferența dintre atotprimitoarea Biserica

a Noului Testament și Biserica pregătitoare din Vechiul Testament, care se limita la un singur popor.

Biserica mai este numită universală pentru că ea include și pe cei vii, și pe cei adormiți. Cei ce au adormit întru Domnul sunt, în aceeași măsură, membri ai săi, ca și cei ce încă trăiesc pe pământ. Drumeții pe care arca salvării i-a transportat pe pământul cel nou, în împărăția veșnică, precum și cei ce sunt transportați astăzi sau cei ce vor fi transportați mâine – toți sunt membri ai sfintei Biserici universale.

Biserica, deci, este numită universală pentru că ea nu cunoaște limite legate de rasă, limbă, spațiu, timp sau moarte.

Pe lângă acestea, Biserica este universală atât prin învățătura, cât și prin structura sa.

Sfânta Biserică este numită și apostolică, mai întâi pentru că Apostolii lui Hristos au fost primii săi membri, primii martori personali ai vieții și lucrării Fiului lui Dumnezeu pe pământ, și ei L-au urmat cei dintâi. În al doilea rând, pentru că Apostolii au organizat structura Bisericii și au răspândit învățătura Evangheliei în lume. În al treilea rând, pentru că Sfinții Apostoli au fost primii după Domnul care și-au vărsat sânge-

le la temelia ei. În al patrulea rând, pentru că apostolicitatea sa nu a încetat nici până astăzi. Apostolicitatea Bisericii se manifestă astăzi în două forme: în misiunea ei în lume și în succesiunea apostolică a ierarhiilor ei. Atât în misiunea ei prin lume, cât și prin misionarii săi, adevărata Biserică, Biserica Ortodoxă, poartă sceptrul veșnic al apostolicității.

Sarcina Bisericii ca instituție nu este să conducă, ci să facă misiune; să predice neamurilor până la martiriu, după cum a făcut-o Domnul Hristos; să lumineze sufletele oamenilor, să îndrume viața morală a oamenilor din punct de vedere duhovnicesc. Datoria ei e să elibereze, și nu să aservească. Căci toți oamenii sunt chemați la libertate întru Hristos, la eliberarea fiilor lui Dumnezeu. Căci scris este: *Nu mai ești rob, ci fiu* (Gal. 4, 7). Și iarăși: *Întru libertatea cu care Hristos ne-a făcut liberi* (Gal. 5, 1). Ca arcă a salvării, Biserica lui Dumnezeu transportă copii liberi, și nu sclavi, copii împărătești, pe care îi poartă către Împărăția cerească veșnică. Nu există nici o încărcătură mai de preț și nici destinație mai plină de fericire.

Aceasta este credința celor neînfricați și a celor ce-i iubesc pe alții. Lașii și egoiștii

cu greu pot accepta această credință. Neînfricați sunt cei ce au curajul să se ridice în sufletul lor împotriva haosului păgân și să facă ordine așa cum este scris în Evanghelie. Cei ce-i iubesc pe ceilalți sunt cei cărora le place să călătorească cu alții și care privesc la tovarășii lor prin lumina acelei lumini dumnezeiești din depărtare. Și ei se bucură pentru tovarășii lor ca și pentru frații lor, pentru ei înșiși și pentru acea lumină veșnică care îi luminează și îi inundă, atrăgându-i pe toți către ea. Neînfricaților și celor ce îi iubesc pe ceilalți le place curățenia, și în suflet, și în jur. Ei apreciază ajutorul altora și nu refuză să îi ajute pe cei în nevoie. Le face plăcere să pășească în lături pentru a face loc altora. Ca și Dumnezeu, ei sunt cuprinși de dorința ca toți oamenii să fie mântuiți și să ajungă să cunoască adevărul. Recunoscând măreția Dumnezeului celui viu, ei se consideră ființe de nimic. Se văd ca pe niște membre minuscule ale tainicului și marelui trup al Bisericii, al cărui cap este Hristos. Ei nu răspund la ceartă și nu o pornesc; nu le este teamă de această viață și nici nu se înfricoșează de moarte. Ei laudă faptele bune ale tovarășilor lor, dar pe cele proprii le țin ascunse. Și astfel, în ordi-

TĂLCUIREA CREZULUI

ne, în armonie și fericiți, ei migrează ca un stol de păsări către regiuni mai calde – către împărăția luminii dumnezeiești și căldurii Tatălui.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri neînfricați și iubitori de oameni. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul călătoriei în liniștitele ceruri! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei. În ziua răsplătii, în marea zi a dreptății lui Dumnezeu, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Mărturisesc un botez
spre iertarea păcatelor”*

Apa spală. Ce spală apa? Ea spală transpirația și praful de pe piele. Acele mici particule de impurități, pe care corpul le secretă transpirând, apa le spală. Și orice particulă ne semnificativă de praf din această lume, ce se așază pe piele, apa o poate îndepărta. Dar apa nu e în stare să înlătore toată murdăria, resturile și putreziciunea ce se adună în interiorul corpului. Apa este neputincioasă în fața acestei murdării interioare, ce apare și rămâne în corp. Această murdărie vine de la praful dăunător și nesănătos pe care oamenii îl inhalează.

Și dacă apa este neputincioasă în fața acestei impurități materiale, cu atât mai mult ea este neputincioasă în fața impurității ascunse în adâncul sufletului.

Este clar că apa nu spală sufletul. Ea curăță aerul și solul, poate să spele acoperă-

mântul viețuitoarelor, inclusiv pielea omului. Efectele sale sunt extraordinare; serviciul său este neprețuit. Dar ea nu poate înlătura necurăția slinoasă a sufletului omenesc. Iudeii își spălau în mod constant pielea cu apă. Dar apa nu a putut niciodată să se atingă de necurățenia sufletului lor. Și impuritatea interioară s-a acumulat în ei într-o așa măsură, încât dintr-o dată ea a răbufnit și s-a revărsat deasupra întregii lumi, până în zilele noastre.

Apa nu e decât un simbol. Spălarea fizică este un simbol al spălării spirituale. Un simbol poate spăla un alt simbol, însă nu realitatea. Apa poate spăla suprafața exterioară a omului, însă nu și fața sa interioară. Și această față interioară este icoana lui Dumnezeu în om – sufletul viu cu realitatea duhovnicească din el. De aceea numai Dumnezeu, prin puterea Sfântului Duh, poate îndepărta necurăția duhovnicească a omului.

Însă chiar și ca simbol al purificării, apa este necesară botezului creștin. Ea era indispensabilă și mai înainte pentru botezul simbolic, precreștin. Sfântul Ioan Botezătorul a botezat doar cu apă. Și, conform interpretării Apostolului Pavel, întregul neam evreu era botezat în mod simbolic cu apă: *Părinții noștri au fost*

toți sub nor și (...) toți au trecut prin mare. Toți, întru Moise, s-au botezat în nor și în mare (I Cor. 10, 1-2). Acesta nu a fost un botez real, ci un botez simbolic, prefigurativ. Era doar o umbră a botezului creștin.

Botezul creștin presupune curățirea totală. Acest botez este ușa prin care oamenii intră în Biserica lui Hristos. Ei nu intră de două sau de trei ori, ci o singură dată. Adică există un singur botez. În Sfintele Scripturi ale lui Dumnezeu acest fapt este accentuat în mod special prin cuvintele: *Un Domn, o credință, un botez* (Efes. 4, 5). De aceea evitați pe cei ce vă spun că o persoană are nevoie de mai multe ori de un botez! Prin botez, cea mai rușinoasă faptă cu care au fost pângăriți strămoșii neamului nostru și care s-a transmis urmașilor ca o moștenire este îndepărtată de pe icoana lui Dumnezeu din noi. Această pecete demonică de pe sufletul nostru, întunecată și respingătoare ca însuși iadul, poate fi îndepărtată doar prin botezul adevărat.

În consecință, botezul marchează moartea păcătosului, a omului vechi și nașterea omului nou din noi, fără păcat. Și Sfintele Scripturi ale lui Dumnezeu confirmă acest fapt: *Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am bote-*

zat? Deci ne-am îngropat cu El în moarte prin botez; așa încât, după cum Hristos a înviat din morți, prin mărirea Tatălui, tot așa și noi să umblăm întru înnoirea vieții (Rom. 6, 3-4). Căci Domnul nu a murit de două ori pentru a ne cere să ne botezăm întru moartea Sa de două ori. De aceea Sfinții Părinți de la al doilea Sinod Ecumenic de la Constantinopol au afirmat: „Mărturisesc un botez...”

Circumcizia iudeilor era un prototip al botezului creștin. Cu un cuțit era tăiată o mică bucată din corp. Acesta este un prototip. Prin botez, excrescența păcătoasă din suflet este tăiată. Aceasta este realitatea. Și după cum circumcizia era folosită o dată pentru totdeauna, la fel și botezul se face o dată pentru totdeauna. Circumcizia se practica atât pentru adulți, cât și pentru copii. Botezul, de asemenea, se practică atât pentru adulți, cât și pentru copii. Așa a fost în Biserica lui Dumnezeu din timpuri apostolice (cf. Fapte 16, 14-15; 20-33 și I Cor. 1, 16). De aceea să-i evitați pe cei care vă spun să nu vă botezați copiii! Întrebați-i: „Cine va fi răspunzător pentru sufletele copiilor ce mor nebotezați în casele părinților botezați?”

„Întru iertarea păcatelor” – acesta este scopul botezului. Botezul lui Ioan nu era făcut în scopul iertării păcatelor, ci doar pen-

tru pocăință. Însuși Ioan a confirmat aceasta spunând: *Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Acela vă va boteza cu Duhul Sfânt și cu foc* (Mt. 3, 11). Și El, Cel ce este mai puternic decât Ioan Botezătorul și decât întreaga lume, a arătat prin exemplul Său personal cum se realizează botezul adevărat și complet. El a fost botezat cu apă și cu Duh Sfânt. Cel fără de păcat a intrat în apa Iordanului și dintr-o dată Duhul lui Dumnezeu a coborât asupra Sa „în chip de porumbel”. Iată deci pe Ioan care botează cu apa ce spală trupul, și Sfântul Duh al lui Dumnezeu Care curăță sufletul – adevăratul și completul botez –, botezul unic care nu poate fi repetat în cazul aceleiași persoane.

În timpul nopții, Nicodim, un conducător al iudeilor, a venit la Hristos și I-a cerut să-l învețe calea spre mântuire. Botezatul Mesia i-a răspuns: *De nu se va naște cineva din apă și din duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu* (In 3, 5). Curățarea, atât a trupului, cât și a sufletului. Prin îndurarea Sfântului Duh, apa primește putere și sfințenie. Prin botez este înlăturată apăsătoarea povară, cocoașa monstruoasă de pe spatele oamenilor, care îi apasă de atâtea secole și generații.

Lepra ereditară dispare. Din acel moment sufletul este responsabil doar pentru cele viitoare, nu și pentru cele din trecut.

Botezul cu care Ioan i-a botezat pe iudei la început a încetat. El a servit doar ca un semnal de alarmă și de pregătire. Împăratul cerurilor era aproape. Întreaga atmosferă spirituală era molcomă, în așteptare, așa cum se liniștește sufletul în omul muribund. Ioan a simțit suflarea unei brize noi, proaspete, frumos mirositoare și dătătoare de viață în mijlocul duhorii cadaverice a lumii. Hristos era aproape; și Ioan a dat alarma și a strigat către oameni să se pregătească pentru venirea Sa, să se pocăiască. Și el i-a botezat cu apă, într-o pocăință. Acel botez a încetat. El nu deținea puterea deplină, oferită de îndurarea Sfântului Duh adusă lumii de Hristos (cf. Fapte 19, 1-16). Doar Botezul cu apă și cu Duh a continuat până astăzi. Fără el, nimeni nu se poate numi creștin. Aveți grijă! Domnul a dat poruncă Apostolilor: *Mergând, învățați toate neamurile botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh* (Mt. 28, 19). Aceasta este porunca vindecătoare și mântuitoare pe care Apostolii au transmis-o celor ce au urmat și pe care sfânta, universală și apostoleasca Biserică a perpetuat-o până în ziua de azi.

Totuși, în afară de acest Sfânt Botez cu care noi toți am fost botezați, mai este și un alt fel de botez, care nu este dat fiecăruia. Acesta este botezul cu sângele martiriului. Toți acei mari bărbați și femei care au pățimit și și-au vărsat sângele pentru Hristos au fost botezați cu botezul sângelui. Botezul cu sânge vă este foarte cunoscut vouă, credincioșilor ortodocși. Nicăieri nu se găsec atâția oameni botezați cu propriul lor sânge ca printre strămoșii voștri, atât cei îndepărtați, cât și cei contemporani. Chiar și în timpurile noastre sângele martirilor continuă să fie vărsat în lumea ortodoxă. Sute și mii de creștini ortodocși se botează cu sângele propriu. Aceștia sunt neînfricați martori ai Evangheliei lui Hristos, copiii lui Dumnezeu, pe care păgânii și ateii îi măcelăresc ca pe miei! Sacrificiul lor întărește Biserica lui Hristos pe pământ, și numele lor sfinte completează calendarul creștin. Botezați în propriul lor sânge, ei au fost și vor fi întotdeauna comoara și podoaba Ortodoxiei.

Au fost chiar și păgâni care nu au fost botezați cu apă și cu Duh, ci doar cu sângele martiriului. Și botezul lor este acceptat ca valid și canonic, fiind considerat chiar mai de preț decât botezul nostru obișnuit.

Ei nu au avut timp să fie botezați cu apă și cu Duh. Fiind păgâni, erau orbi sufletește, dar brusc au început să vadă și L-au recunoscut pe Hristos, oferindu-I imediat viețile lor. Astfel, ei au fost botezați cu un botez al Domnului, însă nu și cu celălalt; au fost botezați cu botezul Golgotei, însă nu și cu botezul Iordanului. Și sute și mii de strămoși de-ai voștri, tineri și bătrâni, bărbați și femei, împărați și patriarhi, bogați și săraci au fost botezați cu ambele botezuri: cel al Iordanului și cel al Golgotei. Numărul acestor neînfricați strămoși ai voștri, care au fost botezați mai întâi cu apă și cu Duh și apoi cu sângele martiriului lor, a crescut atât de mult de-a lungul secolelor, încât ei ar putea popula o țară întreagă.

Primul botez, cel cu apă și Duh, a fost poruncit; al doilea însă, cu sânge propriu, a fost lăsat la decizia fiecăruia. Odată, blândul Domn a întrebat pe fiii lui Zevedeu: *Puteți oare să beți paharul pe care-l voi bea Eu și cu botezul cu care Eu Mă botez să vă botezați?* (Mt. 20, 22). Vedeți cum Domnul Își numește patimile botez? Și vedeți cum El nu ordonă fiilor: „Trebuie!”, ci mai degrabă îi întreabă: „Puteți oare?” Este limpede, așadar, că botezul cu sânge nu este obligatoriu pentru toți credincioșii, după cum es-

te primul botez, ci este lăsat la voia fiecăruia. Doar cei ce au o credință foarte mare în Domnul și o dragoste la fel de mare pentru El iau hotărârea de a se boteza cu sânge, după cum El Însuși a spus: *Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni. Voi prietenii Mei sunteți* (In 15, 13-14). Nenumărați strămoși de-ai voștri au fost prieteni ai Prietenului oamenilor. Și ei au mărturisit prietenia Sa față de ei cu pecetea sângelui și a morții.

Nu vă lăsați înșelați, purtătorilor de Hristos, dacă un eretic vă spune că botezul este unica Taină Sfântă, și că altele nu există! Nu vă lăsați înșelați de faptul că în *Crezul* nostru se menționează doar botezul, nu și celelalte Sfinte Taine! Sfinții Părinți de la Constantinopol, care au menționat Sfântul Botez, recunoșteau și celelalte Taine Sfinte. Pe lângă Botez, ei cinsteau și Mirungerea, Mărturisirea, Sfânta Împărtășanie, Cununia, Sfântul Maslu, Preoția sfântă și canonică. Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție confirmă toate aceste Taine. Totuși, Sfinții Părinți, compunând concisul *Simbol al Credinței*, au menționat doar botezul, pentru că este prima Taină fundamentală a Bisericii lui Dumnezeu.

Într-adevăr, prin Taina Botezului omul se vindecă de trecutul său bolnav și-și aduce sufletul la „spitalul” numit Biserică. Și o dată intrat în acest „spital” prin botez ca printr-o ușă, sufletul găsește aici, înăuntru, tot ceea ce are nevoie pentru a fi sănătos. Aici găsește Mărturisirea și penitența, care tratează orice rană sufletească. Găsește Sfânta Împărtășanie, hrană pentru suflet, din Trupul și Sângele lui Hristos. Aici el găsește Sfântul Maslu – cerere adresată prin rugăciune Sfântului Duh de a întări și de a milui templul care este trupul omenesc, precum și slăbitul sălășluitor al acestui templu, sufletul omenesc. Aici el găsește Sfânta Taină a Căsătoriei – o minune a celei mai înțelepte organizări a lui Dumnezeu. Aici el găsește binecuvântarea preotului, în continuitatea misiunii și puterii apostolice. Aici el găsește toate celelalte leacuri prin care atotputernicul Duh al lui Dumnezeu tratează, consolează, mângâie și înalță sufletele credincioșilor.

Aceasta este credința celor chibzuiți și înțelepți. Nechibzuiții și cei slabi la minte o acceptă fără tragere de inimă. Necunoscându-și propria nimicnicie, ei nu simt nevoia unui ajutor de la Dumnezeu. Dar chibzuiții cercetează cu grijă propria lor slăbiciune și slăbiciunea tuturor celor născuți pe pământ.

Și, cercetându-se pe sine și pe ceilalți, ei au ajuns să cunoască faptul că necurățenia sufletului omenesc nu poate fi curățată cu apă și nici cu vreun alt element al naturii, fără puterea Sfântului Duh al lui Dumnezeu. De aceea ei cer cu umilință ajutorul lui Dumnezeu. Și, în înțelepciunea lor, profită de toate balsamurile pentru suflet care se găsesc în spitalul dumnezeiesc care e Sfânta Biserică. Întorcând spatele umbrelor și iluziilor acestei lumi, ei se încred în voința Celui Preaînalt și își îndreaptă, fără de încetare, privirea către lumina veșnică. Ei știu că sunt pelerini și că pelerinajul lor în curând va lua sfârșit. De aceea ei înaintează fericiți, din ce în ce mai mult. Și îi ajută binevoitori pe tovarășii lor, pe frații și pe surorile lor, ca și cum ar fi cu toții copii împărătești ce se întorc la domeniul împărătesc al Tatălui lor din cer.

Aceasta este credința voastră, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri chibzuiți și înțelepți. Fie aceasta și credința copiilor voștri, până la sfârșitul călătoriei! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare. Cu adevărat aceasta este credința poporului celui ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În ziua răsplății, în înfricoșata zi a dreptății, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi numiți „binecuvântați”.

„Aștept învierea morților”

Un stol de păsări – ce priveliște încântătoare! O singură pasăre nu lasă niciodată impresia unei frumuseți atât de copleșitoare precum o face un stol întreg. Nici un stol de păsări care se odihnește pe pământ nu este la fel de frumos ca un stol în zbor, ce zboară tot mai sus și mai compact.

Imaginați-vă un milion de păsări dintr-o singură specie. Imaginați-vă că toate sunt roșii. Și că ele coboară, se așază pe sol și rămân acolo. Un alt milion coboară, se așază și rămâne. Și iarăși un altul și altul, și așa secole și secole de-a rândul. Stoluri nenumărate, miliarde, fără de capăt, de păsări. Rămânând pe pământ, își schimbă culoarea în diverse nuanțe. Unele devin roșu închis, altele negre, pestrițe sau albe.

Și imaginați-vă că aceste stoluri nenumărate, de parcă ar primi un ordin de la cineva, s-ar ridica toate odată în aer și ar

începe să zboare. Ce priveliște măreață! Cele mai multe sunt păsările albe, iar stolurile lor dense zvâcnesc în față. După ele urmează păsările pestrițe, apoi vin cele roșii și, în cele din urmă, cele negre. Păsările albe zboară iute și vioi, iar cele ce urmează după ele, cu cât sunt mai în spate, cu atât zboară mai neîndemânatic și fără poftă. Soarele va fi acoperit cu totul, iar deasupra pământului se va lăsa întunericul nopții.

O, fraților și surorilor, acesta nu este doar un vis și o imagine. Realitatea va depăși orice vis și orice imaginație a omului.

Într-o noapte înstelată, Dumnezeu l-a scos pe dreptul și credinciosul Avraam afară și i-a zis: „Ia uită-te la cer și numără stelele, dacă poți să le numeri!” Avraam, cuprins de teamă și consternare, a privit. Atunci Dumnezeu i-a zis: *Atât de mulți vor fi urmașii tăi!* (Fac. 15, 5). Și la vremea aceea Avraam era bătrân și fără copii. Și-a îndeplinit Dumnezeu promisiunea?

Până astăzi miliarde de suflete umane au coborât și s-au așezat pe pământ, îmbrăcate toate în carne și sânge ca într-un veșmânt purpuriu. Așa a binevoit Dumnezeu. Miliarde, și totuși în momentul în care Dumnezeu a promis aceasta Avraam nu avea nici

un copil! Miliarde... Sunt oare mai multe stele pe cer?

Sara a râs în inima ei când a auzit promisiunea lui Dumnezeu că în curând va naște un fiu. Soția lui Avraam a zis: „După ce am ajuns bătrână, să-mi mai fie mie a zburda? Iar stăpânul meu e un moșneag!” Atunci Domnul a zis lui Avraam: „Pentru ce a râs Sara? ... Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?” Și într-adevăr, Dumnezeu nu S-a dat înapoi de la cele promise. El și-a ținut promisiunea. Urmașii drepecți ai lui Avraam au îmbogățit în plan spiritual poporul creștin. Și s-au înmulțit, depășind numărul stelelor de pe cer.

Aceasta a fost promisiunea lui Dumnezeu, legată de coborârea sufletelor pe pământ. O promisiune măreață și minunată, egalată doar de o altă promisiune a lui Dumnezeu, și anume înălțarea sufletelor de pe pământ și învierea din morți. Dumnezeu, prin Domnul Hristos Cel Înviat, a făcut o promisiune adevărată, cum că morții vor învia și se vor înfățișa la Judecată. *Când va veni Fiul Omului întru mărirea Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci ședea-va în tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții...* (Mt. 25, 31 și urm.).

Domnul vorbește despre toate neamurile, despre toate stolurile de păsări care s-au așezat pe pământ de la începutul până la sfârșitul timpului. Apostolul lui Hristos vede învierea ca pe o taină fără seamăn și astfel el o dezvăluie încet și cu grijă credincioșilor, spunând: *Fraților, despre cei ce au adormit nu voim să fiți în neștiință, ca să nu vă întristați în rând cu ceilalți, care nu au nădejde... Pentru că Însuși Domnul, cu strigare mare, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, va pogori din cer, și cei morți întru Hristos vor învia întâi* (I Tes. 4, 13-16). Și iarăși spune: *Iată, taină spun vouă ... Într-o fărâamă, într-o clipeală de ochi, la trâmbița cea de apoi. Căci trâmbița va suna și morții se vor scula fără stricăciune...* (I Cor. 15, 51-52). Atunci ceea ce e trecător va fi îmbrăcat în ceea ce e netrecător și ceea ce e muritor va fi îmbrăcat în nemurire. Și se vor adeveri cele scrise: *Moarte, unde este biruința ta? Moarte, unde este boldul tău?* (I Cor. 15, 55).

Atunci miliarde de suflete se vor îmbrăca în lumină, veșmânt nepieritor, în trupuri cerești asemănătoare cu cel al lui Hristos. Și acele stoluri, o, acele nenumărate stoluri, își vor lua zborul de pe pământ. Unele stoluri vor fi albe ca zăpada, altele roșii, alte-

le pestrițe, altele negre. Stolurile albe vor fi albe datorită curățeniei și virtuții lor, cele roșii vor fi roșii din cauza sângelui care are întâietate asupra duhului lor, cele pestrițe vor fi pestrițe din cauza amestecului de bine și de rău din ele, iar cele negre vor fi negre din cauza păcatului din ele.

Să nu cădeți pe gânduri dacă cineva va râde de promisiunea lui Dumnezeu privind învierea morților. Și Sara a râs cu mult timp în urmă de promisiunea lui Dumnezeu, și apoi s-a rușinat. Credeți, voi credeți și nu vă îndoțiți, că cel ce râde de a doua promisiune a lui Dumnezeu va fi rușinat. Întrebați-l și ziceți-i: „Este la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?”

„Aștept învierea morților.” Așteptăm învierea duhovnicească a păcătoșilor zi de zi, ceas de ceas. Așteptăm ca sufletele împestrițate și înnegrite de păcat să se albească și să revină la viață prin pocăință. Și noi ne bucurăm împreună cu îngerii din cer când măcar un păcătos se pocăiește și se întoarce la Hristos (cf. Lc. 15, 10). Ne bucurăm cu Tatăl, care găsindu-și fiul rătăcitor a spus: *Acest fiu al meu era mort și a înviat* (Lc. 15, 24). Adesea așteptăm acest fel de înviere și adesea o primim.

Dar noi mai așteptăm și învierea tuturor. Așteptăm o înviere unică, finală a tu-

turor morților, care de la începutul creației au locuit pe pământ și au căzut pradă puterii morții. Ne bazăm în această așteptare pe rațiune, pe conștiință și mai ales pe promisiunea lui Dumnezeu.

Rațiunea limpede și clară ne spune că acest vârtej al vieții nu se sfârșește la moarte. Din timpuri imemorabile popoarele au simțit că moartea nu reprezintă sfârșitul. Toate triburile pământului, chiar și în întunecimea lor idolatrică, au avut presentimentul unui oarecare mod de viață după moarte. Poeții și filosofii Greciei antice au vorbit despre viața sufletului uman din Hades, în semiîntuneric și în semivieță. Egiptenii îmbălsămau trupurile neînsuflețite cu rășină și cu uleiuri arome pentru a le păstra pentru o altă viață. Continuarea vieții după moarte și judecata dreaptă au fost concepute de către conștiințele umane lucide ca ceva firesc și necesar.

Totuși, noi, creștinii, în credința noastră nu ne bazăm pe înviere și viață dincolo de mormânt, pe teoriile poezilor și filosofilor sau pe bănuielile și presentimentele națiilor și triburilor, ci pe experiență și pe promisiunea lui Dumnezeu. Credința noastră e clădită pe piatră, și nu pe nisip. Domnul

nostru Iisus Hristos, Revelatorul tuturor adevărilor vieții, ne-a revelat și adevărul învierii din morți, atât prin cuvinte, cât și prin fapte, pentru ca să se bucure inimile voastre, o, purtătorilor de Hristos.

Odată, saducheii care nu credeau în înviere au vrut să-L pună pe Domnul la încercare. Ei L-au întrebat a cui soție va fi o anumită femeie în „lumea de dincolo”. Batjocoritorii au fost ei înșiși muștrați de prostia lor. Blandul Domn Iisus le-a răspuns: *La înviere, cei ce înviază nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu din cer. Și Domnul a mai adăugat: Nu este Dumnezeu al morților, ci al viilor* (Mt. 22, 30; 32). Și dacă toți cei vii de pe pământ ar muri și ar rămâne în morminte, cum ar putea Dumnezeu fi numit „Dumnezeu al viilor”?

În Capernaum, acea cetate a necredincioșilor care a dispărut de pe fața pământului din cauza lipsei de credință – în această cetate puțin credincioșii iudei Îi puneau Domnului o întrebare după alta. În cele din urmă, Domnul a zis: *Amin, amin grăiesc vouă. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi* (In 6, 53-54). În fața templului lui Solomon care a fost ras de pe fața

pământului, fiind pângărit de necredință, Domnul a spus: *Vine ceasul, și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu... Și vor ieși: cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele spre învierea osândeii* (In 5, 25-29). Celor ce clatină din cap spunând ce greu le vine lor să creadă, găști-le: „Este la Dumnezeu vre-un lucru cu neputință?”

În plus, Iisus a mai făcut și alte multe afirmații despre învierea morților. Și pentru a nu lăsa loc pentru îndoială, El a confirmat cele spuse prin fapte. A înviat-o pe fiica moartă a lui Iair, un conducător al sinagogii iudeilor. Domnul a luat mâna ei rece și moartă în a Sa și a spus: *Copilă, ție zic, scoală-te!* Și fetița moartă a revenit viață și s-a ridicat (Mt. 9, 25; Mc. 5, 41).

Și iarăși, Domnul a înviat pe fiul văduvei din Nain. Ajungând în acel oraș împreună cu Apostolii Săi, El a întâlnit o procesiune funerară și a văzut o văduvă bocindu-și cu disperare unicul fiu. Mai întâi S-a apropiat de mamă consolând-o cu cuvintele: „Nu mai plânge!” Apoi S-a atins de raclă și a poruncit: *Tănărule, ție zic, scoală-te!*, și tânărul a înviat și s-a ridicat. *Și Iisus l-a dat mamei sale* (Lc. 7, 12-15).

Mai apoi, Domnul l-a înviat și pe Lazăr în Betania. Patru zile a stat acesta în mormânt. Surorile și toate rudele sale îl plângeau. Până și Domnul a început să plângă. Și Iisus a strigat: *Lazăre, vino afară! Și mortul a ieșit la lumină* (In 11). Și Domnul l-a lăsat să meargă la surorile lui.

Pe cine a mai înviat Domnul? Pe Sine. El a înviat din mormânt a treia zi după ce a murit, așa precum a prorocit. Și *văzând că este Domnul, s-au bucurat ucenicii Lui* (In 20, 20). Ce suflet omenesc însetat de viață nu s-ar bucura de Domnul cel Înviat? Așa atotputernicul Domn Iisus a confirmat cuvintele Sale și promisiunea privind învierea celor ce sunt morți.

Sfinții Apostoli au făcut din învierea din morți a lui Mesia temelia predicării Evangheliei. Și toată speranța lor personală și tot curajul lor neclintit în fața morții și-au extras putere și hrană din acest eveniment slăvit. Unii dintre ei, care la început persecutau Biserica lui Hristos, dar mai apoi au văzut viu și înălțat pe Domnul, au scris: *Iar de vreme ce Hristos se propovăduiește că a înviat din morți, cum zic unii printre voi că nu este o înviere a morților? ...Iar dacă nădejdea noastră în Hristos este numai pentru viața aceas-*

ta, suntem mai de plâns decât toți oamenii (I Cor. 15, 12, 19). Dar Hristos a înviat din morți și a confirmat și învierea noastră; și El ne-a făcut pe noi, cei ce credem în El, cei mai fericiți dintre toți oamenii.

Domnul a murit și a înviat pentru a arăta și a demonstra propria noastră înviere din morți. Cu învierea Sa o flacără de credință neclintită a fost aprinsă pentru veșnicie în inimile oamenilor, credința că și ei vor învia. *Și precum întru Adam toți mor, așa și întru Hristos toți vor învia!* (I Cor. 15, 22). Și dacă vreo Sara actuală va râde și va zice: „Aceasta este greu de crezut”, răspundeți-i: „Este oare la Dumnezeu vreun lucru cu neputință?”.

Demult, în timpuri străvechi, un profet a văzut și a prorocit că cei care dorm în țărâna pământului se vor deștepta, unii pentru viața veșnică, iar alții spre ocară și spre scârbă veșnică (cf. Dan. 12, 2).

Totuși, un alt proroc, mai înainte, a privit și a văzut într-o viziune o vale întinsă, plină până peste margini cu oasele uscate ale morților. Și el a privit și a văzut cum la glasul Domnului s-a făcut cutremur mare și oasele uscate au început să se adune și să se așeze. Și privind, el a văzut cum oasele au început să

se acopere cu carne și să se îmbrace cu piele. Și Dumnezeu a poruncit și duhul vieții a intrat în ele. Și prorocul a văzut cum trupurile omenești au prins viață și *se sculă în picioare o foarte mare oștire* (Iez. 37).

Acestea sunt prorociile dreptilor profeți ai lui Dumnezeu. Îndeplinirea acestor prorocii a venit de la Hristos și prin Hristos. Iar celor ce se mai îndoiesc încă și care spun că acest lucru este imposibil, răspundeți-le: *La oameni aceasta este cu neputință, la Dumnezeu însă toate sunt cu putință* (Mt. 19, 26). Răspundeți-le cu cuvintele Celui ce înviază. Astfel veți împrăștia îndoielile lor și vă veți salva frații și surorile.

Aceasta este credința dreptcredincioșilor și a celor prevăzători. Celor ce au fost amăgiți de gândirea lumească și celor ce au fost îmbătați de aromele acestei lumi le este greu să accepte și să păstreze această credință. Cei pe care lumea îi înnegrește cu nămolul său nu-și apleacă urechea la promisiunea lui Dumnezeu. Dar adevărații credincioși cred în cuvântul Domnului și așteaptă cu trezvie împlinirea acestuia. Ei sunt sături de minciunile celor înșelători și sunt scârbiți de drumul scurt al falsității. De aceea, cărările lungi ale Celui Preaînalt au devenit dragi lor

și drumurile mari ale Celui Adevărat sunt scumpe pentru ei. Pe această cărare lungă El îi înviorează cu adevărea destinației celei bune. Cea mai mare învioreare a lor este cuvântul Mântuitorului și Ghidului ce a parcurs ca om această cărare a lor și a ajuns la destinație; a văzut destinația și le-a vestit lor fericire mare.

La capătul scurtăturilor mincinoșilor se află întotdeauna câte un balaur, acel șarpe străvechi care l-a împins pe primul reprezentant al omenirii afară din Rai. Dar la capătul lungii cărări a adevărului așteaptă Împăratul și Tatăl, consolatorul Care înviază. Aceasta bucură pe dreptcredincioși, iar ei împărtășesc bucuria lor fraților, tovarășilor lor, copii ai Marelui Împărat.

Aceasta este credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri dreptcredincioși. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la capătul călătoriei! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. La Judecata lui Hristos, în Marea Zi, ei nu se vor întrista, ci vor primi viață și vor fi numiți „binecuvântați”.

*„Și viața veacului
ce va să vie”*

Întoarcerea acasă... Ce bine este să te întorci! Mai ales la o casă unde te așteaptă un tată împreună cu mulți frați, surori, copii și prieteni! Și mai ales atunci când casa nu este o cocioabă pustie, ci un palat împărătesc, unde un tată împărat își așteaptă cu îngrijorare copiii din depărtări.

Călători, voi știți că Tatăl împărătesc nu e nimeni altul decât Cel Preaînalt. Voi sunteți copiii pe care El îi așteaptă cu o astfel de îngrijorare. Voi vă întoarceți dintr-un ținut străin la El. Această lume și Adevărul sunt câmpuri ale Sale, dar ele se află departe și sunt pline de spini. El v-a trimis în acest ținut îndepărtat pentru ca să vă fie dor de El și să vedeți că fără El nu puteți face nimic. Nu era obligatoriu ca El să Se despărta de voi. Mai întâi aceasta a devenit obli-

gatoriu pentru prima voastră mamă, Eva. Și atunci Dumnezeu a trimis-o pe ea și pe urmașii săi pe acest pământ al Său îndepărtat, pe acest câmp spinos, unde pâinea se câștigă prin sudoarea frunții.

Multe rânduri de strămoși de-ai voștri au venit pe acest câmp spinos, unde și-au disputat hrana cu lăcustele și cu fiarele. Și ei s-au obișnuit cu societatea celor inferiori lor. Și atunci când ei au uitat de casă și de origine, au început să creadă că nu există un câmp mai bun sau o lume mai minunată decât acest târg murdar de oale, și nici o societate mai nobilă decât cea a animalelor.

Blândețe ceruri s-au întristat văzând că omul a ajuns una cu animalele. Îngerii luminoși au rămas încurcați văzând chipul lui Dumnezeu din oameni pângărit. Preaînaltului I s-a făcut milă de neamul omenească și a luat cea mai dramatică hotărâre din istoria lumii create, a cerului și a pământului. El a hotărât să facă ceva ce numai dragostea nemărginită poate face, și anume să trimită pe Fiul Său, Unul-Născut; să-L îmbrace în zdrențe omenești, în zdrențele unui cerșetor, pentru ca să nu inspire teamă cerșetorilor prin lumina și măreția Sa. El a hotărât să arunce porcilor cea mai de preț

perlă a Sa, să o arunce celor ce se scăldau ca porcii în noroi.

Și Fiul de Împărat a pornit bucuros în întâmpinarea sacrificiului Său și a coborât aici, unde urmașii Evei se băteau pentru hrană cu animalele. El a găsit o singură fiică a Evei – una, unică, pură și sfântă Fecioară, care era demnă de a țese din trupul său un trup pentru El. Și, în acest veșmânt sărăcăcios din carne, El a apărut printre oamenii decăzuți.

De îndată ce aceștia L-au văzut, au sărit asupra Sa. El S-a ferit.

Când i-a numit fii ai Tatălui ceresc, ei L-au privit cu gura căscată și I-au cerut o minune.

Când a făcut mai multe minuni, ei au spus că le-a făcut cu ajutorul diavolului. Căci ei încetaseră de a mai crede în Dumnezeu, însă de credința în diavol nu s-au lăsat niciodată.

Când a început să scoată demonii din oameni, ei au spus că El alungă demonii cu ajutorul lui Belzebut, prințul demonilor.

Când le-a împărtășit din înțelepciunea cerească, ei L-au întrebat unde a făcut școală. Și când au auzit că era tâmplar, fără școală și învățători pământești, L-au disprețuit.

Când a dat orbului vedere în ziua de Sabat, ei L-au acuzat de încălcarea legii.

Când a postit, ei L-au numit gurmand.

Când S-a rugat lui Dumnezeu, ei L-au numit ateu.

Când a stat lângă păcătoși, ei L-au numit păcătos. Când i-a întrebat ce păcat a săvârșit, ei au început să țipe la El precum niște câini turbați.

Când le-a vorbit despre Împărăția cerurilor, ei L-au acuzat că vrea să-i trădeze romanilor. Dar când El le-a spus să dea Cezarului ceea ce aparține Cezarului, ei L-au predat romanilor, acuzându-L de mare trădare împotriva Romei.

L-au răstignit pe cruce. Și pe când sfânt sângelui Său se vărsa pe pământ, ei Îl insultau și dansau în jurul Său.

Însă El a fost biruitor și S-a ridicat din mormânt și a dovedit lumii cine era. Și lumea a pornit pe urmele Sale. Și lumea a început să învețe de la El și a încetat să fie una cu animalele.

Țineți minte, călătorilor: sângele Său a stropit pământul. Cu propriul Său sânge a însemnat El cărarea ce duce către casa voastră, pentru ca voi să nu vă abateți de la ea. Cei ce călătoresc pe mare privesc la ste-

le pentru a nu se rătăci. Asigurați-vă că și voi, ca și ei, priviți spre picăturile din sângele Său, spre picăturile ce strălucesc ca stelele, și veți vedea cărarea ce duce spre casa voastră.

Nici moartea și nici mormântul nu vă pot sta în cale, chiar dacă trupurile voastre vor fi moarte înainte ca El să Se arate lumii pentru ultima oară, nu veți fi pierduți din vedere sau uitați. Voi veți aștepta în fața porților luminii veșnice până va răsună trâmbița arhanghelului.

Mai întâi va răsună trâmbița arhanghelului. Acestui răsunet al trâmbiței cerești îi va urma învierea morților din morminte. Învierii îi va urma Înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu. Și Înfricoșatei Judecăți a lui Dumnezeu îi va urma viața celor drepti în Împărăția veșnică a lui Hristos. Așa a fost prorocit de către Cel Adevărat. Toate prorocirile Sale s-au îndeplinit. Și aceasta se va îndeplini negreșit.

Viața veacului ce va să vie este viața în slavă și fericire, în Împărăția Creatorului, în brațele Tatălui, în Rai. Aceasta este viața neatinsă de frică, netulburată de îngrijorare, neîntunecată de boală, imună la decădere și la moarte.

Toate necazurile vieții pe pământ vor părea o picătură de apă sărată în apa proaspătă a unui râu, comparate cu viața din Rai. *Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit, acestea le-a gătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc* (I Cor. 2, 9). Viața pământească în comparație cu acea viață este precum umbra unui pom față de pom. Umbra se aseamănă cu pomul, dar nu este pom. La fel și viața pământească a omului seamănă cu viața, dar nu este viață adevărată.

Ea este ca somnul comparat cu starea de veghe. Când vom intra în acea viață, va fi ca și cum ne-am trezit din somn și vom intra treji în împărăția trezviei. Această împărăție a trezviei este Împărăția nemuritoare a lui Dumnezeu. În ea domnește Unul Dumnezeu. În ea nu există amalgam de falsitate și adevăr, căci totul este adevăr:

- nici un amestec de dreptate și nedreptate, căci totul este dreptate;
- nici un amestec de frumusețe și urâțenie, căci totul e frumusețe;
- nici un amestec de lumină și întuneric, căci totul este lumină;
- nici un amestec de fericire și necaz, căci totul e fericire;

– nici un amestec de viață și moarte, căci totul e viață.

Această împărăție nemuritoare este împărăția lui Hristos, veșnica împărăție a Domnului nostru și Mântuitorului Iisus Hristos (cf. II Ptr. 1, 11; II Tim. 4, 18). Căci El este cel mai mare biruitor și Lui I s-a dat putere, și slavă, și autoritate, și domnie, și judecată, și un tron mai presus de toate tronurile, și măreție mai presus de toate mărețiile. El deține toate acestea pentru vecie, ca Unul-Născut Fiu al lui Dumnezeu, însă El a câștigat toate acestea pe pământ ca om: prin umilire, suferință și moarte.

În această împărăție Hristos va fi înconjurat de cei ce-L urmează, de cei ce suferă și poartă pe ei pecetea suferinței Împăratului și Domnului lor. Aceștia sunt apostolii, profeții și dreptii din Vechiul Testament, martirii și monahii, asceții și purtătorii crucii, păstorii și învățătorii Bisericii – toți cei ce s-au asemănat lui Hristos. Toți cei ce au purtat războiul Său și au obținut victoria Sa se vor aduna în jurul Lui împreună cu îngerii Lui. Așa va fi, căci așa a promis El când a spus: *Și vă voi lua pe voi la Mine, să fiți și voi unde sunt Eu* (In 14, 3).

Această împărăție nemuritoare mai este numită „Orașul Sfânt”, „Noul Ierusalim”. Prin frumusețea sa, acest oraș va depăși toate visele, toate cuvintele, toate comparațiile, toate concepțiile umane. Cât despre cei ce vor fi considerați demni de a intra în această împărăție veșnică și sfântă, Domnul *va șterge orice lacrimă din ochii lor și moartea nu va mai fi; nici plângere, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi au trecut* (Apoc. 21, 4). Așa a fost vestit de către Cel Adevărat, așa a fost văzut de către Cel Atoatevăzător. Și așa se va întâmpla.

În acest oraș sfânt nu vor străluci nici soarele, nici luna și nici stelele. *Și noapte nu va mai fi, și nu au trebuință de lumina lămpii sau de lumina soarelui, pentru că Domnul Dumnezeu le va fi lor lumină și vor împărăți în vecii vecilor* (Apoc. 22, 5). Așa a fost vestit de Cel Adevărat și așa a fost văzut de Cel Atoatevăzător. Și așa se va întâmpla.

Imaginați-vă o lume, purtători de Hristos, unde în locul soarelui luminează Dumnezeuul Preaînalt Însuși, El strălucește, încălzește, dă viață și întinerește în permanență! Aceasta este lumea voastră, către care călătoriți. Aceasta este casa voastră în care voi vă întoarceți: o casă nepieritoare, unde

și voi veți fi nepieritori. Acesta este pământul strămoșesc al fiilor cerescului Tată, al tuturor celor ce au fost adoptați ca fii ai lui Dumnezeu prin Domnul Iisus. Și voi vă veți număra printre aceștia de veți ieși biruitori.

Această împărăție mai este numită și „împărăția sfinților Celui Preaînalt”. Așa cum prorocul a zărit prin vălul timpurilor și a spus: *Și împărăția și stăpânirea și mărirea împărățiilor care sunt sub ceruri și se vor da norodului sfinților Celui Preaînalt; împărăția Lui este împărăție veșnică* (Dan. 7, 27). În această împărăție nici un străin nu are putere, ci Tatăl singur. Supușii acestei împărății nu sunt sclavi, ci fii.

Un sclav nu ar îndrăzni să privească în față un rege necunoscut. Însă sfinții fii ai Sfântului Împărat Îl vor privi în față pe Preaînaltul Împărat cu libertate și cu fericire. Totul va fi după cum a fost prorocit și spus: *Și vor vedea fața Lui și numele Lui va fi pe fruntea lor* (Apoc. 22, 4).

O, comoară a comorilor! O, frumusețe a frumuseților – să vezi fața Dumnezeului Unul, Viu și Adevărat!

Acesta este Raiul după care ați tânjit voi. Rai – acesta este numele, unul dintre cele mai dulci nume ale acestei împărății. Raiul

– casa voastră, unde voi, călători obosiți, vă întoarceți de pe pământul îndepărtat, de pe câmpul cu spini.

Care este prețul a toată această binecuvântare? vă întrebați. Ce răspuns ați putea primi, fraților? Dacă soarele, luna și stelele ar aparține unuia dintre voi și dacă ați schimba toate acestea pe această binecuvântare, voi nu ați da nimic. Cum poate cineva să cumpere veșnicia cu praf? Cu ce comoară pieritoare ar putea cineva cumpăra ceea ce este nepieritor?

Totuși, există o comoară nepieritoare ascunsă, pe care fiecare moștenitor al acestei binecuvântări o poartă în sine, într-un ambalaj pieritor. Aceasta este o mică, pâl-pâitoare flacăra a iubirii pentru Domnul Dumnezeu. Această mică flacăra nu moare o dată cu ambalajul fizic în care e înfășurată, ci trăiește și luminează. Sufletele curajoase o apără cu strășnicie de vânturile schimbătoare ce ar putea-o stinge în timpul călătoriei. Cu această flacăra a dragostei sufletele drepte sunt considerate demne de a se înfățișa înaintea Dumnezeului viu, înveșmântate într-un trup ceresc înviat. Acesta este prețul. Pentru acest mic dar adus Domnului, iubitorii de Dumnezeu vor primi în dar îm-

părăția, filiația și viața veșnică. Într-un cuvânt, Raiul.

Aceasta este credința celor luminați. Aceasta nu este credința celor întunecați și lași, care s-au ascuns de lumina dumnezeiască sau care o privesc cu lașitate. Cei luminați de Duhul lui Dumnezeu primesc cu bucurie razele acestei lumini dumnezeiești emaneate din acea lume a realității. Ei le primesc ca pe niște scrisori venite din țara natală, ca pe niște scrisori sfinte venite de la Tatăl lor. Și ei răspund la aceste scrisori cu salutări din inimă. Din aceste scrisori sfinte, părintești, ei află despre începutul, mijlocul și sfârșitul lumii create. Aceste scrisori se numesc *Sfânta Scriptură*. Din ea află despre viața lor împărătească, despre nimicnicia lor actuală și despre slava lor viitoare. Aceste cunoștințe le sunt confirmate de către Tradiția Părinților sfinți și luminați, Tradiție păstrată în Biserica Ortodoxă.

Posedând aceste cunoștințe, ei se pregătesc cu perseverență pentru intrarea în viața veșnică și pentru întâlnirea fericită cu Tatăl ceresc. Și îi ajută pe frații lor, pe tovarășii lor, ca să se pregătească și ei. Pentru că Tatăl ceresc nu așteaptă întoarcerea unui copil dintr-un ținut îndepărtat, ci multe milioane

de copii. Cine ar putea spune cât de mulți sunt aceștia? Numărul lor e ca numărul stelelor de pe cer, ca nisipul pe țărmul mării, ca praful pe pământ. Aceasta este populația norodului ceresc, împărăția lui Dumnezeu, pe care nici o națiune nu a egalat-o sau nu o va egala.

Și aceasta este doar o parte din populația națiunii nemuritoare a lui Dumnezeu. Cealaltă parte constă din nenumărate cete de îngeri.

Aceasta este credința voastră, o, purtători de Hristos, și credința strămoșilor voștri luminați și perseverenți. Fie această și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la sfârșitul binecuvântat al călătoriei! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, ce nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în sine. În Ziua Judecării, când Hristos va judeca cu dreptate, ei vor fi luați în împărăția cerească și vor fi numiți „binecuvântați”.

Cuprins

<i>Despre autor</i>	5
<i>Prefață</i>	7
<i>Crezul</i> – Simbolul de credință	11
I. „Cred într-Unul Dumnezeu”	13
II. „Tatăl Atotțitorul, Făcătorul cerului și al pământului, al tuturor celor văzute și nevăzute”	22
III. „Și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii”	33
IV. „Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut, Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut” .	43
V. „Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și S-a făcut om”	53

CUPRINS

- VI. „Și S-a răstignit pentru noi în zilele
lui Ponțiu Pilat, a pățimit și
S-a îngropat” 60
- VII. „Și a înviat a treia zi, după
Scripturi” 70
- VIII. „Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a
dreapta Tatălui” 77
- IX. „Și iarăși va să vie cu slavă, să judece
viii și morții, a Cărui împărăție nu
va avea sfârșit” 85
- X. „Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață
Făcătorul, Care de la Tatăl purcede;
Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul
este închinat și slăvit, Care a grăit
prin proroci” 94
- XI. „Întru una, sfântă, sobornicească și
apostolească Biserică” 106
- XII. „Mărturisesc un botez spre iertarea
păcatelor” 114
- XIII. „Aștept învierea morților” 125
- XIV. „Și viața veacului ce va să vie” . . 137

DIFUZARE:

S.C. Supergraph S.R.L.

Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București

Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84

e-mail: contact@supergraph.ro

www.librariasophia.ro

www.sophia.ro

Societatea de Difuzare SUPERGRAPH
vă oferă posibilitatea de a primi prin poștă
cele mai bune cărți de spiritualitate,
teologie, cultură religioasă, artă, filozofie
apărute la edituri de prestigiu.
Plata se face ramburs la primirea cărților;
taxele poștale sunt suportate de Supergraph.

Vă așteptăm la

LIBRĂRIA SOPHIA

str. Bibescu Vodă nr. 19,

040151, București, sector 4

(lângă Facultatea de Teologie)

tel. 021-336.10.00; 0722.266.618

www.librariasophia.ro

*Sacrifică puțină vreme pentru a răsfoi cărțile noastre:
este cu neputință să nu găsești ceva
pe gustul și spre folosul tău!*

PRINT
multicolor

SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

Str. Bucium nr. 34 Iași
tel.: 0232/211225
fax: 0232/211252

office@printmulticolor.ro
www.printmulticolor.ro

rezul sau *Simbolul credinței* este cea mai concisă și mai exactă expresie a temeiurilor credinței noastre ortodoxe. Îl rostim la fiecare oficiere a Sfintei Liturghii. Îl citim împreună cu rugăciunile noastre personale. El reprezintă credința dreptcredincioșilor și a celor prevăzatori, însă celor ce au fost amăgiți de gândirea lumească și celor ce au fost îmbătați de aromele acestei lumi le este greu să accepte și să păstreze această credință. Adevărații credincioși cred în cuvântul Domnului și așteaptă cu trezvie împlinirea lui.

El reprezintă credința voastră, o, purtătorilor de Hristos, credința strămoșilor voștri dreptcredincioși. Fie aceasta și credința copiilor voștri, din generație în generație, până la capătul călătoriei! Aceasta este credința ortodoxă mântuitoare, care nu a fost niciodată rușinată. Cu adevărat, aceasta este credința poporului ales, a celor ce poartă icoana lui Dumnezeu în ei înșiși. La Judecata lui Hristos, în Marea Zi, ei nu se vor întrista, ci vor primi viață și vor fi numiți „binecuvântați”.

www.sophia.ro

ISBN 978-973-136-170-3

9 789731 361703